

Eldorado

Methodeoverzicht

Basisboek havo

Teksten en Opdrachten Duits havo	90-06-10221-0
Uitwerkingenboekje Duits havo	90-06-10227-x
Teksten en Opdrachten Engels havo	90-06-10235-0
Uitwerkingenboekje Engels havo	90-06-10225-3
Teksten en Opdrachten Frans havo	90-06-10233-4
Uitwerkingenboekje Frans havo	90-06-10229-6
Teksten en Opdrachten Nederlands havo	90-06-10237-7
Uitwerkingenboekje Nederlands havo	90-06-10223-7
Docentenhandleiding havo	90-06-10231-8
	90-06-10239-3

Basisboek vwo

Teksten en Opdrachten Duits vwo	90-06-10222-9
Uitwerkingenboekje Duits vwo	90-06-10228-8
Teksten en Opdrachten Engels vwo	90-06-10236-9
Uitwerkingenboekje Engels vwo	90-06-10226-1
Teksten en Opdrachten Frans vwo	90-06-10234-2
Uitwerkingenboekje Frans vwo	90-06-10230-x
Teksten en Opdrachten Nederlands vwo	90-06-10238-5
Uitwerkingenboekje Nederlands vwo	90-06-10224-5
Docentenhandleiding vwo	90-06-10232-6
	90-06-10240-7

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt leermiddelen voor: Primair Onderwijs, Algemeen Voortgezet Onderwijs, Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie en Hoger Beroepsonderwijs.
Voor meer informatie over ThiemeMeulenhoff en een overzicht van onze leermiddelen:

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 90-06-10225-3
Tweede druk, eerste oplage

© ThiemeMeulenhoff, Utrecht/Zutphen, 2004

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Eldorado

1 Here it comes, another lonely day, playing the game,
I'll sail away on a voyage of no return to see
if eternal life is meant to be
and if I find the key to the eternal dream.

5 The painted ladies of the Avalon play in the sun,
take to the road, to the North there lie the chills of cold,
to the South there lie the tales untold.
But in between there lies the place to close your eyes.

And I will stay, I'll not be back, Eldorado.

10 I will be free of the world, Eldorado.

Say goodbye, the city's heroes sing, bird on the wing
feel, feel so free through the life upon the rooftop haze,
all the cheating and the broken days.
So through it all I see there's nothing left for me.

15 So I will stay, I'll not be back, Eldorado.
I will be free of the world, Eldorado.

Sitting here on top of everywhere, what do I care.
Days never end, I know the voyage's end will soon be here,
no eternal life is here for me.

20 And now I found the key to the eternal dream.

Then I will stay, I'll not be back, Eldorado.
I will be free of the world, Eldorado.
Then I will stay.

Jeff Lynne, *Eldorado*. Finale in: *Eldorado: A Symphony*, The Electric Light Orchestra.

Inhoud

Werken met Eldorado	5
Hoofdstuk 1	6
Verhalen	6
Ray Bradbury – <i>The Smile</i>	
Robert Coover – <i>The Babysitter</i>	
Gedichten	13
Gwendolyn Brooks – <i>We Real Cool</i>	
Anoniem – <i>I have a young sister</i>	
Brian Patten – <i>A Blade of Grass</i>	
Toneel	17
John Gay – <i>Beggar's Opera</i>	
Willy Russel – <i>Educating Rita</i>	
Hoofdstuk 2	22
Verhalen	22
Ian Rankin – <i>The Only True Comedian</i>	
Gedichten	30
Wendy Cope – <i>Some More Light Verse</i>	
Alfred, Lord Byron – <i>We'll Go No More A Roving</i>	
Toneel	32
William Shakespeare – <i>A Midsummer Night's Dream</i>	
Hoofdstuk 3	39
Verhalen	40
Gina Berriault – <i>The Stone Boy</i>	
Gedichten	46
Roger McGough – <i>Snipers</i>	
Steve Jones – <i>Eddie</i>	
Toneel	49
Wakako Yamauchi – <i>And The Soul Shall Dance</i>	
Hoofdstuk 4	52
Verhalen	52
Pauline Melville – <i>McGregor's Journey</i>	
Gedichten	60
Doug Tanoury – <i>Orpheus at O'Hare</i>	
Ted Hughes – <i>The Golden Boy</i>	
Anoniem – <i>John Barleycorn Must Die</i>	
Toneel	64
Tennessee Williams – <i>Orpheus Descending</i>	
Hoofdstuk 5	67
Verhalen	67
Meg Cabot – <i>The Princess Diaries</i>	
Karen Cushman – <i>Catherine Called Birdy</i>	
Gedichten	75
Ted Hughes – <i>Foxhunt (27 December 1975)</i>	
Toneel	78
Ian McEwan – <i>Solid Geometry</i>	
Illustratieverantwoording	83
Bronvermelding	84

Werken met Eldorado

De methode

Eldorado bestaat uit een Basisboek dat gebruikt kan worden voor alle talen. Per taal is er een apart boek met teksten en opdrachten en een daarbij behorend uitwerkingenboek.

Basisboek voor alle talen

Het Basisboek is bedoeld voor het literatuuronderwijs Nederlands, Engels, Duits en Frans. In het Basisboek vind je informatie over literaire begrippen en een kort overzicht van de literatuurgeschiedenis na 1880. Bovendien vind je er modellen voor verschillende leesverslagen.

Voor elke taal een boek met teksten en opdrachten

Eldorado heeft voor Nederlands, Engels, Duits en Frans een apart boek met teksten en opdrachten. Vanuit de opdrachten bestudeer je van tijd tot tijd het Basisboek. De teksten en opdrachten in elk opdrachtenboek vormen dus steeds het uitgangspunt; het Basisboek dient als achtergrondinformatie.

Voor elke taal een uitwerkingenboekje

Bij elk boek met teksten en opdrachten is een uitwerkingenboekje verkrijgbaar. Daarin vind je de antwoorden op de opdrachten en voorbeelden van uitwerkingen. Dat maakt het makkelijker om zelfstandig te studeren.

Opdracht voordat je verder leest in dit boek

Kijk dit teksten- en opdrachtenboek en het Basisboek aandachtig door.

Probeer het systeem ervan te doorgronden.

Richt daarom je aandacht in het teksten- en opdrachtenboek vooral op:

- de inhoudsopgave;
- de opbouw van de hoofdstukken;
- de manier waarop de opdrachten zijn vormgegeven.

Kijk in het Basisboek in het bijzonder naar:

- de inhoudsopgave;
- de drie afdelingen in het boek;
- de inhoud van de derde afdeling.

Soorten opdrachten

Je komt drie soorten opdrachten tegen: basisopdrachten, verdiepingsopdrachten en extra opdrachten.

- **Basisopdrachten:** in deze opdrachten lees en bestudeer je teksten. Het zijn opdrachten voor tekstbestudering. Daarbij komt de theorie uit het Basisboek over literaire begrippen en literatuurgeschiedenis regelmatig ter sprake.
- **Verdiepingsopdrachten:** in deze opdrachten werk je met teksten op een manier die je beleving van de tekst verdiept. Bij verschillende opdrachten geef je een persoonlijk leesoordeel. Het zijn opdrachten voor tekstervaring.
- **Extra opdrachten:** deze opdrachten zijn gevarieerd van inhoud. Vaak gaat het om wat creatievere opdrachten of zoekopdrachten, waarin je leert informatie over literaire onderwerpen te vinden, zowel schriftelijk als digitaal.

In dit teksten- en opdrachtenboek staan veel meer opdrachten dan je kunt maken in de beschikbare uren voor Engelse literatuur. Overleg daarom altijd met je leraar of lerares welke opdrachten je per hoofdstuk maakt.

Verwijzingen naar het Basisboek

Alle literaire begrippen die in dit boek zijn vermeld, worden in het Basisboek uitgelegd. Je kunt ze daar snel vinden door het *Trefwoordenregister* te gebruiken.

Hoofdstuk

1

In de vijf volgende hoofdstukken maak je kennis met de moderne Engelstalige literatuur, met verhalen en romanfragmenten, gedichten en toneelfragmenten. Dat gebeurt per hoofdstuk telkens in dezelfde volgorde, want elk hoofdstuk bestaat uit drie paragrafen:

- 1 Verhalen;
- 2 Gedichten;
- 3 Toneel.

Bij de diverse teksten vind je opdrachten. Om die opdrachten goed te kunnen uitvoeren, heb je vaak achtergrondinformatie over literaire begrippen nodig. Die vind je in het Basisboek.

Veel opdrachten kun je in overleg met je leraar of lerares in je eentje uitvoeren, met een klasgenoot of in een klein groepje.

Gaandeweg zul je in grote lijnen een beeld krijgen van de Britse en Amerikaanse literatuur.

Verhalen

Het korte verhaal, zoals wij dat nu kennen, werd in de 19e eeuw vooral populair gemaakt door de Amerikaanse schrijver Edgar Allan Poe. Sommige van zijn verhalen waren vroege voorbeelden van de genres detective en horror. Sindsdien hebben naast Britse ook Amerikaanse schrijvers een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het korte verhaal in de Engelse taal.

In dit hoofdstuk vind je een volledig kort verhaal en een verhaalfragment. Het kort verhaal, *The Smile*, is een 'klassiek' kort verhaal in die zin dat het voldoet aan de

meeste kenmerken die in het Basisboek zijn genoemd (zie afdeling 1, hoofdstuk 4, paragraaf 4 *Van anekdote tot roman*). Het is ook een veelgelezen en beroemd (en verfilmd) verhaal van de schrijver Ray Bradbury die onder andere de beroemde sciencefictionroman *Fahrenheit 451* op zijn naam heeft staan.

Het daarop volgende fragment van *The Babysitter* is een voorbeeld van hoe er werd gespeeld met het vertelperspectief in het experimentele proza dat in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw in de Verenigde Staten werd beoefend. De schrijver, Robert Coover, won verscheidene prozaprijzen met zijn vaak grensverleggend werk.

The Smile

- 1 In the town square the queue had formed at five in the morning while cocks were crowing far out in the rimed¹ country and there were no fires. All about, among the ruined buildings, bits of mist had clung at first, but now with the new light of seven o'clock it was beginning to disperse².
- 5 Down the road, in twos and threes, more people were gathering in for the day of marketing, the day of festival.

The small boy stood immediately behind two men who had been talking loudly in the clear air, and all of the sounds they made seemed twice as loud because of the cold. The small boy stomped his feet and blew on his red, chapped hands, and looked up at the soiled gunny sack clothing of the men³ and down the long line of men and women ahead.

'Here, boy, what're you doing out so early?' said the man behind him.

'Got my place in line, I have', said the boy.

'Why don't you run off, give your place to someone who appreciates?'⁴

- 15 'Leave the boy alone', said the man ahead, suddenly turning.

'I was joking.' The man behind put his hand on the boy's head. The boy shook it away coldly. 'I just thought it strange, a boy out of bed so early.'

'This boy's an appreciator of arts, I'll have you know',⁵ said the boy's defender, a man named Grigsby. 'What's your name, lad?'

- 20 'Tom.'

'Tom here is going to spit clean and true, right, Tom?'

'I sure am!'

Laughter passed down the line.

- A man was selling cracked cups of hot coffee up ahead. Tom looked and
- 25 saw the little hot fire and the brew bubbling in a rusty pan. It wasn't really coffee. It was made from some berry that grew on the meadowlands beyond town, and it sold a penny a cup to warm their stomachs; but not many were buying, not many had the wealth.

Tom stared ahead to the place where the line ended, beyond a bombed-out stone wall.

- 30

'They say she smiles', said the boy.

'Aye, she does', said Grigsby.

'They say she's made of oil⁶ and canvas.'

'True. And that's what makes me think she's not the original one. The original, now, I've heard, was painted on wood a long time ago.'

- 35

'They say she's four centuries old.'

'Maybe more. No one knows what year this is, to be sure.'

'It's 2061!'

› 'That's what they say, boy, yes. Liars. Could be 3000 or 5000, for all we
 40 know. Things were in a fearful mess there for a while. All we got now is
 bits and pieces.'
 They shuffled along the cold stones of the street.
 'How much longer before we see her?' asked Tom uneasily.
 'Just a few more minutes. They got her set up with four brass poles and
 45 velvet rope, all fancy, to keep folks back. Now mind, no rocks, Tom; they
 don't allow rocks thrown at her.'
 'Yes, sir.'

The sun rose higher in the heavens, bringing heat which made the men
 shed their grimy coats and greasy hats⁷.

50 'Why are we all here in line?' asked Tom at last. 'Why are we all here to
 spit?'

Grigsby did not glance down at him, but judged the sun⁸ – 'Well, Tom,
 there's lots of reasons.'

He reached absently for a pocket that was long gone, for a cigarette that
 55 wasn't there. Tom had seen the gesture a million times.

'Tom, it has to do with hate. Hate for everything in the past. I ask you,
 Tom, how did we get in such a state, cities all junk, roads like jigsaws from
 bombs⁹, and half the cornfields glowing with radioactivity at night? Ain't
 that a lousy stew¹⁰, I ask you?'

60 'Yes, sir, I guess so.'

'It's this way, Tom. You hate whatever it was that got you all knocked
 down and ruined. That's human nature. Unthinking, maybe, but human
 nature anyway.'

'There's hardly nobody or nothing we don't hate', said Tom.

65 'Right. The whole blooming kaboodle¹¹ of them people in the past who
 run the world. So here we are on a Thursday morning with our guts
 plastered to our spines¹², cold, live in caves and such, don't smoke, don't
 drink, don't nothing except have our festivals, Tom, our festivals.'

And Tom thought of the festivals in the past few years. The year they tore
 70 up all the books in the square and burned them and everyone was drunk
 and laughing. And the festival of science a month ago when they dragged
 in the last motorcar and picked lots and each lucky man who won was
 allowed one smash of a sledgehammer¹³ at the car.

'Do I remember that, Tom? Do I remember? Why, I got to smash the
 75 front window, the window, you hear? My lord, it made a lovely sound!
 Crash!'

Tom could hear the glass fall in glittering heaps.

'And Bill Henderson, he got to bash the engine. Oh, he did a smart job of
 it, with great efficiency. Wham!'

80 'But best of all', recalled Grigsby, 'there was the time they smashed a
 factory that was still trying to turn out airplanes. Lord, did we feel good
 blowing it up', said Grigsby. 'And then we found that newspaper plant
 and the munitions depot and exploded them together. Do you under-
 stand, Tom?'

85 Tom puzzled over it. ¹⁴ 'I guess.'

› It was high noon. Now the odors¹⁵ of the ruined city stank on the hot air
 and things crawled among the tumbled buildings.

'Won't it ever come back, mister?'

'What, civilization? Nobody wants it. Not me!'

90 'I could stand a bit of it', said the man behind another man. 'There were
 a few spots of beauty in it.'

'Don't worry your beads', ¹⁶ shouted Grigsby. 'There's no room for that,
 either.'

'Ah', said the man behind the man. 'Someone will come along some day
 95 with imagination and patch it up¹⁷. Mark my words. Someone with a heart.'
 'No', said Grigsby.

'I say yes. Someone with a soul for pretty things might give us back a kind
 of limited sort of civilization, the kind we could live in peace.'

'First thing you know there's war!'

100 'But maybe next time it'd be different.'

At last they stood in the main square. A man on horseback was riding
 from the distance into the town. He had a piece of paper in his hand. In
 the center of the square was the roped-off area.

Tom, Grigsby, and the others were collecting their spittle and moving
 105 forward – moving forward prepared and ready, eyes wide. Tom felt his
 heart beating very strongly and excitedly, and the earth was hot under his
 bare feet.

'Here we go, Tom, let fly!'

Four policemen stood at the corners of the roped area, four men with bits
 110 of yellow twine on their wrists¹⁸ to show their authority over other men.
 They were there to prevent rocks being hurled.

'This way', said Grigsby at the last moment, 'everyone feels he's had his
 chance at her, you see, Tom? Go on, now!'

Tom stood before the painting and looked at it for a long time.

115 'Tom, spit! His mouth was dry. 'Get on, Tom! Move!'

'But', said Tom, slowly, 'she's beautiful!'

'Here, I'll spit for you!' Grigsby spat and the missile flew in the sunlight.

The woman in the portrait smiled serenely¹⁹, secretly, at Tom, and he
 looked back at her, his heart beating, a kind of music in his ears.

120 'She's beautiful', he said.

'Now get on, before the police –'

'Attention!'

The line fell silent. One moment they were berating Tom for not moving
 forward, now they were turning to the man on horseback.

125 'What do they call it, sir?' asked Tom, quietly.

'The picture? *Mona Lisa*, Tom, I think. Yes, the *Mona Lisa*.'

'I have an announcement', said the man on horseback. 'The authorities
 have decreed that as of high noon today²⁰ the portrait in the square is to
 be given over into the hands of the populace there, so they may partici-
 130 pate in the destruction of –'

Tom hadn't even time to scream before the crowd bore him, shouting and
 pummeling²¹ about, stampeding toward the portrait²². There was a sharp
 ripping sound. The police ran to escape. The crowd was in full cry, their
 hands like so many hungry birds pecking away at the portrait. Tom felt

- 135 himself thrust almost through the broken thing. Reaching out in blind imitation of the others, he snatched a scrap of oily canvas, yanked²³, felt the canvas give, then fell, was kicked, sent rolling to the outer rim of the mob. Bloody, his clothing torn, he watched old women chew pieces of canvas, men break the frame, kick the ragged cloth, and rip it into confetti.
- 140 Only Tom stood apart, silent in the moving square. He looked down at his hand. It clutched the piece of canvas close to his chest, hidden. 'Hey there, Tom!' cried Grigsby. Without a word, sobbing, Tom ran. He ran out and down the bomb-pitted road, into a field, across a shallow stream, not looking back, his hand clenched tightly, tucked under his coat.
- 145 At sunset he reached the small village and passed on through. By nine o'clock he came to the ruined farm dwelling²⁴. Around back, in the half silo, in the part that still remained upright, tented over²⁵, he heard the sounds of sleeping, the family – his mother, father, and brother. He slipped quickly, silently, through the small door and lay down, panting. 'Tom?' called his mother in the dark.
- 150 'Yes.'
- 155 'Where've you been?' snapped his father. 'I'll beat you in the morning.' Someone kicked him. His brother, who had been left behind to work their little patch of ground.
- 160 'Go to sleep', cried his mother, faintly. Another kick.

- Tom lay getting his breath. All was quiet. His hand was pushed to his chest, tight, tight. He lay for half an hour this way, eyes closed. Then he felt something, and it was a cold white light. The moon rose very high and the little square of light moved in the silo and crept slowly over Tom's body. Then, and only then, did his hand relax. Slowly, carefully, listening to those who slept about him, Tom drew his hand forth. He hesitated, sucked in his breath, and then, waiting, opened his hand and uncrumpled²⁶ the tiny fragment of painted canvas. All the world was asleep in the moonlight. And there on his hand was the Smile. He looked at it in the white illumination²⁷ from the midnight sky. And he thought,
- 170 over and over to himself, quietly, the Smile, the lovely Smile.
- An hour later he could still see it, even after he had folded it carefully and hidden it. He shut his eyes and the Smile was there in the darkness. And it was still there, warm and gentle, when he went to sleep and the world was silent and the moon sailed up and then down the cold sky toward
- 180 morning.

Ray Bradbury.

Leonardo Da Vinci, *Mona Lisa*.

1 met een klein laagje vorst bedekt	melting troep en de wegen zijn als leg-	18 met een geel touwtje om hun pols
2 De mist begon uiteen te waaien, te verdwijnen.	puzzels opgebroken	19 kalm en vredig, in harmonie met de wereld om haar heen
3 De kleding van de mannen was vuil en gemaakt van ruw canvas.	10 Is dat geen armzalig zootje?	20 De autoriteiten hebben officieel besloten dat vandaag om 12.00 uur
4 'Waarom sta je je plaats in de rij niet af aan iemand die het echt kan waarderen?'	11 Het hele zootje bij elkaar	21 slaan, erop los beuken
5 'Neem van mij maar aan dat deze jongen kunst waardeert',	12 met onze darmen tegen onze ruggen-	22 op hol slaand in de richting van het portret
6 hier: olieverf	13 graat geplakt, dat wil zeggen dat ze graat-mager zijn	23 gaf een korte, harde ruk
7 de mannen deden hun groezelige jassen uit en namen hun vettige petten af	14 Tom probeerde zich er een voorstelling van te maken.	24 ruïne van een boerderij
8 Hij keek naar de zon (misschien wel om vast te stellen hoe laat het was.)	15 geuren	25 Zijn familie leefde in een half verwoeste silo die ze met tent-doek hadden afgedekt.
9 de steden zijn niets meer dan een verza-	16 'Verwacht dat nou maar niet', (Letterlijk: 'Ga daar maar geen rozenkrans voor bidden.')	26 haalde er de kreukels uit
	17 Op een dag komt er iemand met verbeeldingskracht die de beschaving weer kan oplappen.	27 licht

1 Basisopdracht

Kenmerken van het klassieke korte verhaal zijn (1) één plaats van handeling; (2) relatief korte, vastomlijnde tijdsspanne; (3) één verhaallijn met meestal één hoofdgebeurtenis; (4) geen uitvoerige karakterbeschrijvingen; (5) zo weinig mogelijk verhaalfiguren. In veel korte verhalen (maar lang niet alle) krijgen we bovendien een verrassend einde. Lees het verhaal *The Smile* aandachtig door. Beantwoord daarna de volgende vragen.

- Wanneer kreeg je voor het eerst in de gaten dat het niet zo best is gesteld met de wereld waarin dit verhaal zich afspeelt? Citeer de beschrijving of opmerking die je op dat idee bracht.
- Maak een lijst van ten minste tien opmerkingen of beschrijvingen in het verhaal die aangeven dat de mensen in bittere armoede leven.
- Wat is de centrale gebeurtenis in het verhaal? Hoe staat de hoofdpersoon aanvankelijk tegenover die gebeurtenis en wat verandert er later in zijn houding?
- Geef aan, nu je weet hoe het verhaal afloopt, of je het einde verrassend vindt. Of was dit einde te voorspellen?

2 Verdiepingsopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 2 (*Basiselementen*) en 7 (*Thema en motieven*). Beantwoord daarna de vragen over het fragment van *The Smile*.

- a Zijn de signalen over de wereld waarin de mensen leven (die je bij Basisopdracht 1a en b hebt gevonden) voorbeelden van motieven? Leg je antwoord uit.
- b Zijn er details in het verhaal die vaak worden genoemd of herhaald? Vormen die details in dit verhaal een leidmotief?
- c Het thema van dit verhaal heeft te maken met de reactie van de verschillende personages op de wereld waarin ze leven. Waarom houden deze mensen hun 'festivals'? Wat hebben die festivals te maken met de armoedige wereld waarin ze leven? Is iedereen het eens met het uitgangspunt van die festivals? Zet de motieven die je hebt gevonden eens op een rij. Denk daarbij aan de opmerkingen van Grigsby, de uitingen van de man in de menigte en de reactie van de jongen. Formuleer met de kennis die je nu hebt een thema voor dit verhaal.

3 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 1 *Spanning*. Beantwoord daarna de vragen over het fragment van *The Smile*.

- a Welke middelen heeft de schrijver gebruikt om dit verhaal spannend te maken?
- b Spanning is iets persoonlijks. Vond jij *The Smile* een spannend verhaal? Leg in ongeveer 100 woorden in het Engels uit waarom je het verhaal wel of niet spannend vond.

The Babysitter

- 1 She arrives at 7.40. Ten minutes late, but the children, Jimmy and Bitsy, are still eating supper, and their parents are not ready to go yet. From other rooms come the sounds of a baby screaming, water running, a television musical (no words: probably a dance number – patterns of gliding figures come to mind ¹. Mrs. Tucker sweeps into the kitchen, fussing with her hair, and snatches ² a baby bottle full of milk out of a pan of warm water, rushes out again. 'Harry!' she calls. 'The babysitter's here already!'

- That's My Desire? I'll Be Around? He smiles toothily ³, beckons ⁴ faintly with his head, rubs his fast balding pate ⁵. Bewitched, maybe? Or, What's the Reason? He pulls on his shorts, gives his hips a slap. The baby goes silent in mid-scream. Isn't this the one who used their tub last time? ⁶ Who's Sorry Now, that's it.

- 15 Jack is wandering around town, not knowing what to do. His girlfriend is babysitting at the Tuckers', and later, when she's got the kids in bed, maybe he'll drop over there. Sometimes he watches TV with her when she's babysitting, it's about the only chance he gets to make out a little ⁷ since he doesn't own wheels ⁸, but they have to be careful because most people don't like their sitters to have boyfriends over. Just kissing her

- 20 makes her nervous. She won't close her eyes because she has to be watching the door all the time. Married people really have it good, he thinks.

- 'Hi', the babysitter says to the children, and puts her books on top of the refrigerator. 'What's for supper?' The little girl, Bitsy, only stares at her obliquely ⁹. She joins them at the end of the kitchen table. 'I don't have to go to bed until nine', the boy announces flatly and stuffs his mouth full of potato chips. The babysitter catches a glimpse of Mr. Tucker hurrying out of the bathroom in his underwear.

- Her tummy. Under her arms. And her feet. Those are the best places. 30 She'll spank him, she says sometimes. Let her.

Robert Coover, *Pricksongs and Descants* (short fictions).

1 wat je hoort van de televisie doet je aan	5 kalende kruin	9 Bitsy kijkt haar schuins aan, dat wil zeggen dat haar blik iets onoprechts of oneerlijks heeft.
glijdende (dans)-patronen denken	6 is dit niet de babysitter die vorige keer het bad heeft gebruikt?	
2 grijpt snel	7 om een beetje te vrijen	
3 Hij grijnst breed	8 aangezien hij geen auto heeft	
4 maakt een beweging met zijn hoofd of hij iemand wenkt om dichterbij te komen		

4 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 6 *Vertelwijze*. Beantwoord daarna de vragen.

- a Welk vertelperspectief wordt in *The Babysitter* van Robert Coover gehanteerd?
- b Geef aan door wiens ogen we elk van de eerste vier alinea's van *The Babysitter* zien.
- c De laatste alinea is lastig. Het is een man die aan een vrouw denkt. Kijk eens goed in de tekst welke mannen over welke vrouwen fantaseren, en op welke manier. Wie denk je dat het hier is?
- d Welk vertelperspectief wordt toegepast in *The Smile* van Ray Bradbury?

Gedichten

Wanneer je op tv naar een documentaire over spijbelen en de levensstijl van 'hangjongeren' kijkt, verwacht je zakelijke informatie. Bijvoorbeeld dat deze jongeren veel rondhangen op plekken waar ze via het internet kunnen spelen, of in gokhallen, en dat ze er een ongezonde en uiteindelijk destructieve levensstijl op nahouden. Er worden wat jongeren voor de microfoon gehaald die uitleggen wat ze zoal doen en de commentator benadrukt de oorzaken en de gevolgen van zulk gedrag. De kans is groot dat de jongeren hun levensstijl 'cool' vinden en dat de commentator voorspelt dat het nog wel eens slecht met hen kan aflopen. Vergelijk de levensstijl van deze jongeren eens met de houding van de spijbelaars in het volgende gedicht.

**We Real Cool. (*The Pool Players
Seven At The Golden Shovel*¹).**

1 We real cool. We
Left school. We

Lurk² late. We
Strike straight. We

5 Sing sin³. We
Thin gin⁴. We

Jazz June. We
Die soon.

1 De zeven biljarters in café
De Gouden Schop

2 rondhangen (met een onder-
toon van dreiging)

3 We zingen het lied van de
zonde, dat wil zeggen we doen
wat verboden is.

4 We drinken aangelengde
jenever.

Gwendolyn Brooks, *The World of Gwendolyn Brooks*.

In dit gedicht heeft de schrijfster haar boodschap beknopt, in acht korte regels overgebracht. Daarin weet ze zowel de houding van de spijbelaars als het ingebouwde gevaar van hun levensstijl over te brengen. In een interview zegt Gwendolyn Brooks dat de regels van het gedicht op graffiti lijken. Zij heeft bij het schrijven vastgehouden aan het dialect van zwarte jongeren uit de jaren zestig.

5 Basisopdracht

- a In het gedicht *We Real Cool* wordt een gevoelsmatige boodschap overgebracht door het gebruik van speciale woordcombinaties. Is de manier waarop dit gebeurt voor jou een voorbeeld van wat van een tekst een gedicht maakt?
- b Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 5, paragraaf 1 (*Een spel met woorden*) en 2 (*Vergelijking met proza*). Is je mening over Brooks' gedicht veranderd door wat je in die paragrafen hebt gelezen? Leg je antwoord uit.

6 Verdiepingsopdracht

In het hiervoor genoemde interview zegt Gwendolyn Brooks dat het gedicht op een bepaalde wijze voorgedragen moet worden. Het herhaalde 'we' staat niet voor niets na de eerste zin elke keer aan het einde van de regel. Brooks vindt dat dat herhaalde 'we' zachtjes uitgesproken moet worden, en de rest harder.

- a Schrijf een prozavertaling van *We Real Cool* in het Nederlands, waarbij je rekening houdt met het specifieke taalgebruik en de gegeven annotaties. Lees jouw versie hardop voor.
- b Lees het gedicht van Gwendolyn Brooks hardop voor, op de manier die zij heeft aangegeven. In welke versie vind je de spijbelaars stoerder overkomen?

De volgende twee gedichten gaan op hun eigen manier over hetzelfde onderwerp, namelijk de dingen waar je naar verlangt (maar niet kunt 'hebben') en de dingen die je kunt hebben (maar waar je niet naar verlangt). Dat is opvallend, want het ene gedicht is vijfhonderd jaar ouder dan het andere.

I have a young sister

1 I have a young sister
Far beyond the sea
Many are the presents
She has sent to me

5 She has sent me the cherry
Without any stone
And so she did the dove
Without any bone

She sent me the briar¹
10 Without any rind²
Said I should love my lover
But not long for him

How should any cherry
Be without a stone?
15 And how should any dove
Be without a bone?

How should any briar
Be without its rind?
How should I love my lover
20 But not long for him?

When the cherry was a flower
Then it had no stone
When the dove was but an egg
Then it had no bone

25 When the briar sprouted
Then it had no rind
When the maiden has what she loves
She is without longing

Anoniem. In: F. Kermode en J. Hollander (ed.), *Oxford Anthology of English Literature Volume 1*. (15e eeuw).

A Blade of Grass

1 You ask for a poem
I offer you a blade of grass
You say it is not good enough
You ask for a poem

5 I say this blade of grass will do
It has dressed itself in frost¹
It is more immediate
Than any image of my making

1 De vorst heeft een laagje ijs om de
grasspriet gelegd.

- > You say it is not a poem
 10 It is a blade of grass and grass
 Is not quite good enough.
 I offer you a blade of grass
- You are indignant² 2 verontwaardigd
 You say it is too easy to offer grass
 15 It is absurd
 Anyone can offer a blade of grass
- You ask for a poem
 And so I write you a tragedy about
 How a blade of grass
 20 Becomes more and more difficult to offer,
- And about how as you grow older
 A blade of grass
 Becomes more and more difficult to accept

Brian Patten, *Love Poems* (1991).

I have a young sister is een Middelengels gedicht waarvan de tekst hier is aangepast. Het is bedoeld om voorgedragen te worden als een raadsel. Een andere populaire vorm uit die tijd (en later) zijn de ballades, meestal anonieme, verhalende gedichten die een tragisch verhaal vertellen.

7 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 6 *Dichttechniek* helemaal door. De kenmerken die je daar vindt voor de ballade kun je ook toepassen op *I have a young sister*. Beantwoord daarna de vragen.

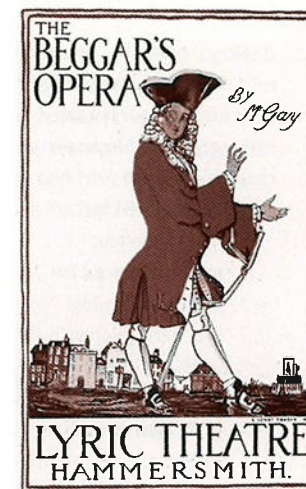
- Welke kenmerken van poëzie vind je terug in *I have a young sister*?
- Welke kenmerken van poëzie vind je terug in *A Blade of Grass*?
- Welk gedicht spreekt jou meer aan? Waarom?
- De boodschap in beide gedichten is nagenoeg dezelfde. Wat is die boodschap?
- In welk van de twee gedichten komt die boodschap het best over? Leg uit waarom je dat vindt.

8 Extra opdracht

Zoek in dichtbundels, op cd's of op het internet naar een Engelstalige ballade. Maak van die ballade een leesverslag volgens model 5a, *Leesverslag van een gedicht (kort en uitgebreid)*, in afdeling 3 van het Basisboek. Overleg met je leraar of lerares of je het korte of uitgebreide leesverslag maakt, en of je dit in het Engels doet of niet.

Toneel

Er was een tijd waarin toneelstukken de rol vervulden die nu bioscoopfilms of dvd's hebben. Die rol was een fictief verhaal op zo'n manier uitbeelden dat een grote groep toeschouwers het 'kon zien gebeuren'. Het genre toneel heeft veel veranderingen ondergaan. Het plechtig voordragen van rijmende regels heeft plaatsgemaakt voor 'gewonere' taal, en hoewel de techniek ook in de tijd van Shakespeare al voorzag in spectaculaire speciale effecten zijn er nu met projecties en computeranimaties uitbeeldingen mogelijk waarvan mensen tien jaar geleden nog niet konden dromen. Veel toneelstukken worden verfilmd. Er zijn ook toneelstukken, gebaseerd op brieven (bijvoorbeeld 84 *Charing Cross Road*). Een populaire vorm van toneel is de musical. Er zijn musicals gebaseerd op romans (*Les Misérables*), op gedichten (*Cats*) en zelfs op songteksten (*Mamma Mia*). Het volgende toneelfragment is een stukje uit een heel vroege musical, *The Beggar's Opera* van John Gay, waarin werd gespot met de tegenstellingen tussen arm en rijk in de tweede helft van de 18e eeuw. Gay's bedelaars en boeven vinden zichzelf niet minder dan de adel aan het hof van de koning. De boodschap van het stuk is dat de echte grote boeven bovenaan staan in de maatschappij. In het fragment vergelijken een heler (Lockit) en een gevangenenbewaarder (Peachum), allebei even corrupt, hun beroep met dat van de belangrijkste politici van hun tijd. Het lied over de gevaren van politiek commentaar was heel populair (zelfs bij de politici die werden bespot).

Affiche voor een uitvoering van *The Beggar's Opera* (1920).

The Beggar's Opera (scene 10)

- 1 (Peachum, Lockit with an Account-Book.)
 Lockit: In this last Affair, Brother Peachum, we are agreed. You have consented to go halves in Macheath.¹
 Peachum: We shall never fall out about an Execution – But as to that Article, pray how stands our last Year's Account?²
 5 Lockit: If you will run your Eye over it, you'll find 'tis fair and clearly stated.³
 Peachum: This long Arrear of the Government is very hard upon us! Can it be expected that we would hang our Acquaintance for nothing, when our Betters will hardly save theirs without being paid for it. Unless the People in Employment pay better, I promise them for the future, I shall let other Rogues live besides their own.⁴
 Lockit: Perhaps, Brother, they are afraid these Matters may be carried too far. We are treated by them with Contempt, as if our Profession were not reputable.⁵
 Peachum: In one respect indeed our Employment may be reckon'd dishonest, because, like great Statesmen, we encourage those who betray their Friends.⁶
 20 Lockit: Such Language, Brother, any where else, might turn to your Prejudice. Learn to be more guarded, I beg you.⁷
 Air xxx: – How happy are we, etc.⁸

- 1 We hebben besloten de buit voor het aan-
geven van Macheath
te delen.
- 2 We zullen elkaar
nooit bedotten,
maar ... hoe staat het
met de afrekening
over het afgelopen
jaar?
- 3 Als je goed kijkt, zie
je dat alles verant-
woord is.
- 4 De regering loopt
wel achter met de
data voor executies!
Hoe kunnen ze ver-
- wachten dat wij onze
boeven gratis ophan-
gen, als zij zelfs hun
eigen boeven (de
hooggeplaatsten)
niet redden zonder
betaling (smeergeld).
Als het zo doorgaat,
laat ik het schorem
voortaan ook lopen.
- 5 Misschien zijn ze wel
bang dat dat vrij-
kopen uit de hand
loopt. Ze kijken op
ons neer, alsof ons
beroep oneervol zou
zijn.
- 6 Nou hebben ze daar
wel een beetje gelijk
in, als je bedenkt dat
wij net zoals politici
onze vrienden laten
verraden.
- 7 Je moet een beetje
uitkijken met wat je
zegt.
- 8 Liedje nummer 30
(de liedjes of 'airs'
waren over het
algemeen op al
bestaande en
bekende melodieën
gezet.)

- 1 *When you censure the Age,
Be cautious and sage,
Lest the Courtiers offended should be:
If you mention Vice or Bribe,*
- 5 *'Tis so pat to all the Tribe;
Each cries – That was levell'd at me*
- Als je kritiek hebt op de wereld om je heen
Wees dan maar voorzichtig en wijs
Het is al gauw tegen het zere been van het Hof
Zeg je 'smeergeld' of 'misdrift'
Dan heeft heel de zooi daar wel schuld
En roepen allen: 'Bedoel je mij, of ...?'*

John Gay. In: F. Kermoden en J. Hollander (ed.), *Oxford Anthology of English literature Volume 1*.

9 Basisopdracht

De *Beggar's Opera* is herhaaldelijk verfilmd. Er is ook een 20e-eeuwse versie van gemaakt die heel populair was.

- Zoek op wie de *Beggar's Opera* hebben omgewerkt naar een 20e-eeuwse musical.
- Zoek eens uit waarom die musical zo populair was, en of dat nog zo is. Noteer je bevindingen in het Engels in ongeveer 200 woorden.

Engels drama wordt vaak geprezen om de verfijnde dialogen en de goede acteerpresetaties. Voor een breder publiek ligt de kracht van Engels drama, of dat nu een toneelstuk, een musical of een televisieproductie is, in de humor. Veel van die humor wordt mogelijk gemaakt door allerlei verschillen tussen sociale klassen in Groot-Brittannië, iets wat wij veel minder kennen in onze maatschappij. Willy Russell groeide op in een arbeidersmilieu in het Liverpool van de jaren zestig. Hij gebruikte zijn liefde voor de Engelse taal en literatuur om te ontsnappen aan een leven lang werken in de fabriek. Hij schrijft blijspelen met een ernstige onder-
toon, waarin meestal eenvoudige mensen uit de sleur van het dagelijks bestaan durven te breken en iets van hun leven proberen te maken. In *Educating Rita*, net als *Shirley Valentine* beroemd geworden door de verfilming, is Rita een jonge huis-
vrouw die meer wil dan het aanrecht en kinderen. Ze schrijft zich in voor een cursus

Engelse literatuur en ontdekt dat ze de enige student is van Frank, een cynisch geworden professor en mislukt schrijver. Frank wordt door de levendige Rita uit zijn met drank overgoten zelfmedelijden getrokken en doet harder zijn best om haar te vormen dan hij zelf mogelijk had gehouden. Rita spreekt aanvankelijk 'Scouse', het dialect van Liverpool. Het stuk vertoont een aantal gelijkenissen met *Pygmalion* van George Bernard Shaw, waarin een professor om een weddenschap een arm bloemenverkoopstertje spraaklessen geeft.

Educating Rita (scene 6)

- 1 *Frank enters carrying a briefcase and a pile of essays. He goes to the filing cabinet, takes his lecture notes from the briefcase and puts them in a drawer. He takes the sandwiches and an apple from his briefcase and puts them on his desk and then goes to the window desk and dumps his briefcase and the*
- 5 *essays. He switches on the radio and then sits in the swivel chair. He opens the packet of sandwiches, takes a bite and then picks up a book and starts reading. Rita bursts in through the door out of breath.*

Frank: What are you doing here? (He looks at his watch.) It's Thursday, you ...

- 10 **Rita:** (moving over to the desk; quickly) I know I shouldn't be here, it's me¹ dinner hour, but listen, I gorra² tell someone, have y'³ got a few minutes, can y' spare ...?

Frank: (alarmed) My God, what is it?

Rita: I had to come an' tell y' Frank, last night, I went to the theatre! A proper one, a professional theatre.

- 15 (Frank gets up and switches off the radio and then returns to the swivel chair.)

Frank: (sighing) For God's sake, you had me worried, I thought it was something serious.

- 20 **Rita:** No listen, it was. I went out an' got me ticket, it was Shakespeare, I thought it was dead borin ...

Frank: Then why did you go in the first place?

Rita: I wanted to find out. But listen, it wasn't borin' it was bleedin' great⁴, honest, ogh, it done me in⁵, it was fantastic. I'm gonna do an essay on it.

- 25 **Frank:** (smiling) Come on, which one was it?

(Rita moves upper right centre.)

Rita: '...Out, out brief candle!

Life's but a walking shadow, a poor player

- 30 That struts and frets his hour upon the stage

And then is heard no more. It is a tale

Told by an idiot, full of sound and fury

Signifying nothing.

Frank: (deliberately) Ah, Romeo and Juliet.

- 35 **Rita:** (moving towards Frank) Tch, Frank! Be serious. I learnt that today from the book! Isn't it great? What I couldn't get over is how exciting it was.

(Frank puts his feet up on the desk.)

- Rita:** Wasn't his wife a cow, eh? An' that fantastic bit where he meets Macduff an' he thinks he's all invincible⁶. I was on the edge of

- > me seat at that bit. I wanted to shout out an' tell Macbeth, warn him.
- Frank:** You didn't, did you?
- Rita:** Nah. Y' can't do that in a theatre, can y'? It was dead good. It was like a thriller.
- Frank:** Yes, you'll have to go and see more.
- Rita:** I'm goin' to. Macbeth's a tragedy, isn't it?
(Frank nods.)
- Rita:** Right.
- Frank:** (Rita smiles at Frank and he smiles back at her.)
Well I just, I just had to tell somebody who'd understand.
- Frank:** I'm honoured that you chose me.
- Rita:** (moving towards the door) Well I'd better get back. I've left a customer with a perm⁷ lotion. If I don't get a move on there'll be another tragedy.
- Frank:** No, there won't be a tragedy.
- Rita:** There will, you know. I know this woman, she's dead fussy⁸. If her perm doesn't come out right there'll be blood and guts everywhere.
- Frank:** Which might be quite tragic (He throws the apple from his desk, which she catches.) but it won't be a tragedy.
- Rita:** What?
- Frank:** Well, erm – look; the tragedy of the drama has nothing to do with the sort of tragic event you're talking about. Macbeth is flawed by his ambition⁹ – yes?
- Rita:** (going and sitting in the chair by the desk) Yeh. Go on. (She starts to eat the apple.)
- Frank:** Erm – it's the flaw which forces him to take the inevitable steps towards his own doom¹⁰. You see?
- Frank:** (putting the can down on the desk) No thanks. Whereas, Rita, a woman's hair being reduced to an inch of stubble, or – or the sort of thing you read in the paper that's reported as being tragic, 'Man Killed By Falling Tree', is not a tragedy.
- Rita:** It is for the poor sod under the tree.
- Frank:** Yes, it's tragic, absolutely tragic. But it's not a tragedy in the way that *Macbeth* is a tragedy. Tragedy in dramatic terms is inevitable, pre-ordained¹¹.

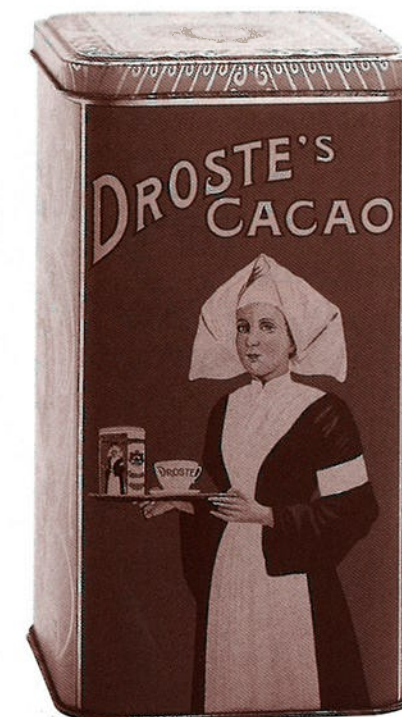
Willy Russell. In: *LOVK Drama Library*.

1 Hier: my	6 onoverwinnelijk	10 de onvermijdelijke
2 Hier: I have to, I got to	7 permanent (Rita is kapster)	stappen op weg naar zijn noodlot
3 Hier en verder: you.	8 ze is een Pietje Precies	11 voorbestemd
4 verdomd goed	9 MacBeth heeft een tekortkoming, namelijk: hij is ambitieus.	
5 ik was er helemaal stuk van		

10 Basisopdracht

In het fragment uit *Educating Rita* vind je een zogenaamd 'Droste-effect': vroeger stond op de blikjes en posters van Droste-cacao een verpleegster met een dienblad in haar hand. Op dat blad stond een blikje Droste, met daarop de verpleegster met een blad in haar hand, met daarop een blikje Droste enzovoort.

- Welk beroemd toneelstuk wordt in dit fragment besproken door Rita en Frank? Heeft Rita begrepen naar welk soort toneel ze heeft zitten kijken? Leg je antwoord uit.
- Zoek in een geannoteerde editie van Shakespeare's stuk de scène op waaruit Rita enige regels citeerde (Act V, scène V). Waarmee vergelijkt de spreker hier het leven?
- Leg uit hoe het Droste-effect werkt in de scène uit *Educating Rita*.

11 Verdiepingsopdracht

Zoek naar een bespreking (recensie) van *My Fair Lady* (film of musical) of een samenvatting van de inhoud van *Pygmalion* (toneelstuk).

- Hoe wordt zowel in *Educating Rita* als in *My Fair Lady* of *Pygmalion* het klas-senverschil tussen de twee hoofdpersonen uitgedrukt?
- Welke andere overeenkomsten kun je vinden tussen *My Fair Lady* of *Pygmalion* en *Educating Rita*?

Hoofdstuk

2

Humor is er in veel verschillende vormen. Wat de een leuk vindt, daar vindt de ander niks aan, want smaken verschillen. Het is echter opvallend hoeveel komische acts en sketches zijn opgebouwd rond iets ernstigs dat een of meer personen overkomt. Soms maken cabaretiers zichzelf belachelijk. Misschien is het je zelf wel eens overkomen: dat je iets deed of dat er iets met je gebeurde wat het schaamrood op je wangen bracht, maar waar iedereen om je heen om moest lachen. Datzelfde idee vind je terug in de heel oude slapstickhumor, bijvoorbeeld wanneer een clown uitglijdt over een bananenschil.

Verhalen

1 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 2, paragraaf 3, de tekst onder het kopje *Humoristische teksten* door. Noteer de hoofdpunten van deze paragraaf.

Heel veel humor ontstaat uit leedvermaak. Het publiek is opgelucht dat wat het 'slachtoffer' is overkomen niet met hen is gebeurd. Een goede clown of komiek weet hoe hij het publiek het idee moet geven dat er iets onzettend is misgegaan, terwijl hij dat natuurlijk speelt. Het publiek heeft dan heel even het idee dat het 'echt' is, maar het is een illusie.

2 Basisopdracht

Beschrijf ten minste één scène uit een humoristische serie, een cabaretshow, een komische film of uit een optreden van een 'stand up'-komiek, waarin het vermaak wordt gevormd door leedvermaak. Gebruik daarvoor 200 tot 400 woorden.

Ian Rankin is vooral bekend als schrijver van een reeks detectiveverhalen met als hoofdfiguur de melancholieke en slonzige inspecteur Rebus uit Edinburgh. Rankin wordt vaak geprezen om de literaire kwaliteit van zijn werk. Het volgende verhaal komt uit zijn enige bundel kort proza, *Beggar's banquet*. De verhalen daarin hebben dezelfde toon en spelen zich af in dezelfde omgeving als zijn romans.

The Only True Comedian

I suppose, looking back, my schooldays were to blame. Or maybe it was my parents' genes, which had left me the smallest boy in my year. The popular boys all seemed to be the tough ones, the sporty ones, the ones who weren't shy, who were good-looking. I didn't really fit the bill. So instead I became the comedian. Of course, they weren't laughing with me – they were laughing at me. I knew it even then, as I told my jokes and made my silly faces and did my funny walks. I didn't mind: at least they were talking to me. At least they were noticing me.

Which meant I was allowed to participate in their games, or at least watch from the periphery, which was my favoured spot anyway. Watching them, I was able to learn. I learned which kids and teachers I could make fun of. I'd go for the younger kids, even spottier and uglier than I was, or for one of the unlovely girls who stood by the playground railings, sad looks on their faces. Oh, I was ferocious with anyone who could not bite back. It was how I stayed part of the gang. The other problem was, I wasn't stupid, but when I became a member of Black Alec's gang, I had to pretend to be less clever than I was. And this pretence could only be carried off if I started slipping in class, answering questions wrongly when I knew the right answers, my test marks dropping. The deputy head had a word with me. I think she could see there was a problem, she just couldn't figure out what it was. Sometimes I would slip up, and answer some question which had stumped everyone else. At these times, the teacher would peer at me, wondering what was going on.

When the final exams came, I was in a quandary. We'd all have left school by the time the results were posted. So if I wanted to, I could do as well as I liked. But something made me stay in character; maybe it was the thought that though I was leaving school, the gang would still be there, hanging around their favoured street corner, yelling abuse at cars and pedestrians, running down to the park with a carrier-bag of beer. It was a community I understood, and my chosen role made me unique within it. I was 'Joker' or 'The Comedian'. I wasn't expected to take part in the occasional massed battles with other gangs. I proved myself by telling jokes and stories, by deriding other gangs.

Soon after leaving school, however, I found that a lot of the gang had drifted away. Even Black Alec – our leader and mentor – had gained employment as a car mechanic. I thought about re-sitting my exams, going on to college or university. But Black Alec was my next-door neighbour: how could I tell him my plans? He wouldn't have understood. He'd have asked me to do the walk again, and afterwards his laughter would have had me craving more. More laughter, more acceptance, more of his approval. Anyway, things didn't work out for him as a mechanic. He became a bouncer instead, working at a discotheque in Kirkcaldy. He got into

trouble, spent a couple of months in jail, and when he came out he told us he'd just paid a visit to the 'University of Life'. From now on, he said, nothing would be beyond him¹⁴. He'd only be satisfied with 'number one'. At the time, I don't think we really knew what he was talking about, but we found out soon enough.

I went to work in a chicken factory. It wasn't a bad job. The production line¹⁵ was mostly staffed by women, and I kept them smiling. I'd sing a song, do a little dance, whatever it took to please them. My first Christmas party was a revelation¹⁶. They were wearing dresses and make-up, having a drink and a laugh. We'd taken over the back room of a pub in Glenrothes. No management, just workers. There was some entertainment. A couple of the women sang songs. One of the foremen got up and told some jokes.

'Get off!' the women yelled at him. 'Our comedian's ten times better than you!' They meant me. I found myself up on the stage, microphone in hand. I cleared my throat, cleared it some more, the sound filling the room. Someone called out for me to get on with it, and then somebody else twigged¹⁷ that I was pretending to be the production supervisor: he was always clearing his throat before he gave you bad news. There was scattered applause and laughter.¹⁸

'I'm sorry to have to inform you all', I said, that Christmas has been cancelled¹⁹ this year. You lot might not be happy, but I have two thousand capons²⁰ in the back who're over the moon²¹.

Now everyone understood; they'd all clicked into my act. And it felt wonderful. The hair on my arms was standing up. It seemed I'd been up there a couple of minutes, but I was told afterwards I'd done a twenty-minute set. Women were kissing me, telling me I was the best.

'You should turn professional', one of them said. And eventually, plucking up courage²², that's just what I did.

I started out at pub talent nights, winning a couple of contests.

I kept up the factory job, but now I had a girlfriend, Emily, who'd sung 'The Night They Drove Old Dixie Down' at one of the talent shows. I'd asked her about the song. She'd no idea what it was all about.

Emily had a day job, too, in a shoe shop. She came up with the idea of me going full-time pro.²³ She said she'd support me till I got rich and famous. She said it wouldn't take long. Her argument was that with my job, I'd no time to write new material. She was right: I really needed new material. So she became my manager, finding me bookings, and I lay in bed writing jokes and stories.

It all went well for a while. Then we realised I was just treading water²⁴. It was still pubs and clubs.

'You need a portfolio', Emily said. 'Something you can show to agents and the TV companies.'

'What I need are some decent gags²⁵', I replied.

The writing wasn't working. It was never how I'd worked. I was spontaneous, my material came from life. Now that I spent all day mooching around the house²⁶, there was nothing for me to write about. If the act was going to go anywhere, I needed to take a few risks. And that was what I did. I invested in a tape machine and other electronic stuff, so I could use funny noises and sound effects in my act. Then I got measured for a

sharp suit – blue and sparkly, with shirt to match. I looked ridiculous in it, but then that was the point, wasn't it?

I now looked the part. Problem was, none of it came cheap. Emily asked where I'd got the money.

'Savings', I told her, lying through my teeth²⁷. Soon enough, I knew as I said it, I might not have any teeth left to lie through. Because I'd borrowed the money from Black Alec.

Black Alec had almost fulfilled his ambition of becoming 'number one'. He was now one of the most feared men on the east coast. He ran a string of clubs in Fife, owned two pubs in Edinburgh, and had so many fingers in so many other pies²⁸, it was a wonder he could pick his nose. He also ran protection, prostitutes and pornography²⁹ – or so the rumours said.

I'd never worked in any of his clubs – he said they were 'upmarket', mostly music-oriented³⁰. He said I was low-class. But still he loaned me the money. And now, with the act flagging³¹, it was time to start paying it off, beginning with the interest. I knew Emily was broke: the shoe shop had gone bust, and she was on Jobseekers³². I knew I didn't have any money.

And I knew it wouldn't matter to Black Alec that I'd once been his next-door neighbour and personal jester³³. Nothing mattered to him but repayment and violence against the person. There were those who said he preferred it when people couldn't pay up. That way, Black Alec got to play.

Eventually, I broke down and told Emily. I'd been fobbing Alec's men off³⁴ as best I could. They'd repossessed the electronics, and soon it would be time for them to start taking possession of my limbs, lungs and lights³⁵. So we did what we had to do: went on the run. Thing is, to keep running we needed money, and I only knew one way to make money – keep on with the act, which made it hard for us to stay ahead of the GBH³⁶ brigade. We'd turn up in a town, and while I tried to hustle a gig, Emily would be checking departure times of buses and trains. I'd do my stint³⁷, grab the cash, and we'd make for the station. Up and down the east coast we ran, as far north as Montrose, and south to Eyemouth, finding that the travelling was using up most of the money I made. At this rate, there was no way I was going to be able to pay back Black Alec.

'We'll go to London', Emily said. 'That's where the agents and TV people are. One spot on Des O'Connor³⁸ and you could pay Black Alec ten times over.'

'How are we going to get there?'

'First thing is to talk to Des's producer.'

'I mean, how are we going to get to London?' 'We'll hitch', she told me. 'All we need is a bit of money for food.'

Which meant one last show. There weren't many places left to try. Word was out that Black Alec wanted to see me. Worse still, the rumour was I was washed up, that I stank³⁹.

But a pub on Rose Street in Edinburgh was under new management, and looking to kick-start a comedy club. They said they'd give me a fifteen-minute spot. If they liked what they saw, there'd be a twenty in it for me.

Twenty quid: I'd earned more winning talent shows. But I said okay. Of course I said okay.

That night, when I took the stage in my blue sparkly suit, there were about two dozen punters⁴⁰ in the place: a smattering at the tables, most of them chatting at the bar. The last thing they wanted was me up there, spoiling their conversation and meaning the jukebox was turned off. But I kicked off anyway. Nobody was laughing. Emily was in the DJ's booth, supposedly keeping an eye on my mike level so that there was no feedback. Right then, I thought feedback had a better chance of getting a laugh.

And then Black Alec walked in. Someone had tipped him off, and here he came with three of his lads. They took a table right at the front. Alec not taking his eyes off me, a little smile on his face – it was the first smile I'd seen all night, but it didn't exactly cheer me up. A bottle of champagne arrived, and just the one glass. Alec toasted me⁴¹ as he drank. Suddenly, horribly, my mind went blank, not a single joke in my repertoire could I remember. There were slow handclaps from the bar and cries of 'Get off!' 'Does your mum let you out looking like that?' I told the heckler⁴². 'Look at him, face like a bulldog chewing a wasp. The heckler's pals laughed at this, and I was on a roll. I knew only one thing: the minute they booed me off, I was in for a doing. I had to stay on that stage, and the only way to do that was to be funny.

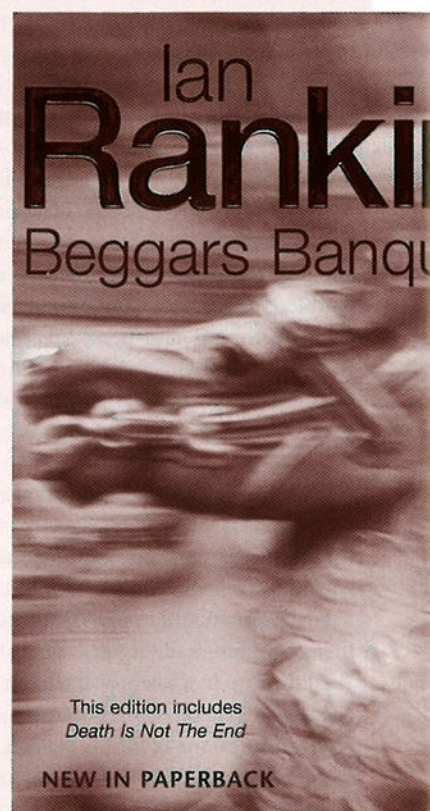
And I was funny. Inspiration took hold, and the stories started pouring out. I had stories about working in a factory, about shoe shops and working-men's clubs, even stories about schooldays.

They clapped and cheered. More punters were coming in, and no one was leaving. I'd been on stage about forty minutes, but the owner wasn't about to signal time-up. The only person in the place not laughing was Black Alec. Even his lads had sniggered⁴³ at a couple of the routines, but Alec just sat there stony-faced, finishing his champagne.

Eventually, tiredness got the better of me. I could fall back on lame material, or stop while the going was good. I'd have won an audience and be losing my mobility. Alec looked like he was getting impatient. I never liked to keep an old friend waiting.

'Ladies and gentlemen', I said, 'you've been a great audience, even old bulldog-features over there. This set was dedicated⁴⁴ to the one thing I've always enjoyed until this evening, namely good health. Thank you and goodnight.'

I came off to applause, whistles, cheers. I walked right over to Black Alec's table and sat down opposite him. The jukebox came back on. The owner brought me a whisky. So did a couple of punters, congratulating me on

the best show they'd seen. The owner wanted to book me a regular slot, maybe hosting the club⁴⁵. And throughout, Alec didn't take his eyes off me.

'So', he said at last, 'that was your routine?'

'That was it', I said. I couldn't see Emily. Maybe she'd spotted Alec and done a runner⁴⁶.

'It was good', he said. 'Really good.' I looked at him. Was it possible ...?

'You can warm an audience up', he went on. 'I could do with someone like you.'

'You're going to take me to one of your clubs and roast me on a spit?'⁴⁷ I guessed.

And he laughed, the way he'd laughed when we were kids. 'I'm offering you work, Comedian. That way, I can keep an eye on you while you pay me what you owe me. How does that sound?' 'It sounds great', I said, unable to keep the relief out of my voice.

'The same set should do.'

And I nodded, while my insides turned to rubber. The same set? The one I'd improvised? I couldn't remember it, couldn't recall a single blessed punch line⁴⁸. And then Emily was marching towards me, waving a cassette.

'What's that?' I asked.

'I taped you', she said, leaning down to kiss me. 'Now you've got your portfolio.'

'And my continuing good health', I said, kissing her back.

I used to think comedy came from wanting acceptance, wanting to be liked. Now I know differently. I know it's all down to fear. Fear, ladies and gentlemen, is the only true comedian in town.

Ian Rankin, *Beggar's Banquet*.

1 Door de genen die ik	11 scheldwoorden	23 Emily wilde dat ik
van mijn ouders had	12 kleinerende opmer-	van beroep komiek
meegekregen, bleef	kingen maken	zou worden.
ik de kleinste jongen	13 uitsmijter	24 Hier: Ik boekte geen
van de klas.	14 niets zou hij nu meer	enkele vooruitgang.
2 ik mocht meedoen	voor onmogelijk	25 ik heb goede grap-
3 ik mocht vanaf de	houden	pen nodig
zijlijn toekijken	15 lopende band	26 ik bracht de dagen
4 met meer puistjes	16 openbaring	door met doelloos
5 woest, meedogenloos	17 kreeg door dat	door het huis te
6 ik kon alleen maar	18 Hier en daar klapten	lopen
blijven doen alsof	en lachten mensen.	27 ik loog dat het
7 mijn cijfers gingen	19 afgelast	gedrukt stond
achteruit	20 kapoenen,	28 hij had in zoveel
8 waar niemand anders	braadhaantjes	zaakjes een vinger in
het antwoord op had	21 (de haantjes) liggen	de pap
9 de leraar keek me	te bederven	29 hij deed aan bescher-
dan peinzend aan	22 toen ik mijn moed	ming (hier: afer-
10 had ik een groot	bij elkaar had	sing) prostitutie en
probleem	geraapt	pornografie

- 30 chique clubs met livemuziek
31 het optreden begon haperingen te vertonen
32 de schoenwinkel was over de kop gegaan en Emily stond ingeschreven bij een uitzendbureau
33 persoonlijke hofnar
34 hij had zich Black Alecs mannen van het lijf gehouden
35 binnenkort zouden ze hem helemaal in elkaar slaan
- 36 'Grievous Bodily Harm': Ernstig Lichamelijk Letsel
37 optreden
38 met één televisie-optreden
39 dat ik een waardeloze act was
40 hier: toeschouwers
41 hief zijn glas naar me op
42 de man uit het publiek met commentaar
43 gegniffeld
44 opgedragen aan
- 45 hij kreeg een baan aangeboden als de vaste komiek voor die club
46 misschien was ze er als de bliksem vandoor gegaan
47 'Ga je me spietsen en braden?'
(Een woordgrapje als reactie op: 'Je kunt het publiek aardig opwarmen.')
48 ik kon me geen geslaagde clou van een grap meer herinneren

3 Basisopdracht

The Only True Comedian gaat over leedvermaak. De verteller heeft een paar lagen in zijn verhaal gebouwd.

Lees het verhaal zorgvuldig, zodat je antwoord kunt geven op de volgende vragen.

- De eerste laag heeft te maken met de redenen waarom de verteller in zijn jeugd een komiek werd. Welke rol speelde leedvermaak bij zijn besluit?
- Hoe wist de verteller leedvermaak te gebruiken om zijn rol te handhaven en tegelijkertijd zelf niet meer het lijdend voorwerp te zijn?
- Om zijn plaats in de bende van Black Alec veilig te stellen moest de verteller een illusie opbouwen. Welke illusie was dat?
Door die illusie op te houden moest de verteller moeilijke keuzes maken. Geef daarvan twee voorbeelden.
- Black Alec fungeert in dit verhaal als een tegenhanger van de verteller. Vul het volgende schema in om een overzicht te krijgen van de overeenkomsten en verschillen tussen de twee karakters.

	De verteller	Black Alec	Overeenkomst of verschil, omdat:
Rol in de jeugdbende	De komiek, degene die de bende vermaakt door anderen te bespotten.		
Ambities			Overeenkomst: ze hebben allebei ambities als ze van school af komen. Verschil: Black Alec maakt veel sneller en veel eerder zijn ambities waar dan de verteller.
Reputatie		Hij is gevaarlijk en gewelddadig en heeft liever niet dat zijn schuldenaren betalen, want dan kan hij er op los rammen.	
Wat ze van elkaar vinden			

- De tweede laag in het verhaal heeft te maken met het feit dat de verteller werkelijk van beroep komiek wordt. De omstandigheden waaronder hij moet werken zijn echter verre van leuk, waardoor wij als lezer ons vermaken met zijn 'leed'. Hoe helpen zijn problemen hem uiteindelijk om zijn doel te bereiken? Welke zin uit het verhaal geeft dat het best aan?

4 Extra opdracht

De verteller in *The Only True Comedian* bespot zichzelf eigenlijk doorlopend door de manier waarop hij zijn loopbaan als komiek neerzet. Af en toe krijgen we die zelfspot directer en letterlijker te zien, bijvoorbeeld in de volgende dialoog:

'You can warm an audience up', he (Black Alec) went on. 'I could do with someone like you.'

'You're going to take me to one of your clubs and roast me on a spit?' I guessed. Leg uit wat de grap is en wat binnen die grap het element van zelfspot is.

Gedichten

Poëzie wordt vaak gezien als een 'ernstige' zaak. Komische gedichten, zoals bijvoorbeeld limericks, worden niet altijd serieus genomen. Toch zijn er juist veel humoristische gedichten die wel degelijk een serieuze ondertoon hebben. Het eerste gedicht in deze paragraaf heet zelfs *Some more light verse* terwijl die lichtheid ondergraven wordt als je ziet waarmee de verteller worstelt. Wendy Cope's gedicht geeft de lezer leedvermaak over het afwisselen van depressief eet-en drinkgedrag met zelfbespiegeling en bezoeken aan de psychiater maar ook een waarschuwing over de levensstijl die erin geschetst wordt.

Het tweede gedicht, van Alfred, Lord Byron, is 'licht' in vergelijking met het meeste van zijn werk. Ook in dit gedicht wordt verwezen naar een levensstijl, laten we zeggen 'feesten', maar dan zoals ze dat in de vroege 19e eeuw deden. Byron's losbandige levensstijl kwam hem uiteindelijk op een verbanning uit zijn vaderland, Engeland, te staan. Als je dat weet, wordt de inhoud van *So We'll Go No More A Roving* toch op zijn minst wat ironisch.....

Some More Light Verse

1 You have to try. You see a shrink ¹ .	1 psychiater
You learn a lot. You read. You think.	
You struggle to improve your looks ² .	2 Je doet je best om er beter
You meet some men. You write some books.	uit te zien.
5 You eat good food. You give up junk ³ .	3 troep; hier: junkfood
You do not smoke. You don't get drunk.	
You take up yoga, walk and swim.	
And nothing works. The outlook's ⁴ grim.	4 vooruitzichten
You don't know what to do. You cry.	
10 You're running out of things to try.	

You blow your nose. You see the shrink.
You walk. You give up food and drink.
You fall in love. You make a plan.
You struggle to improve your man.

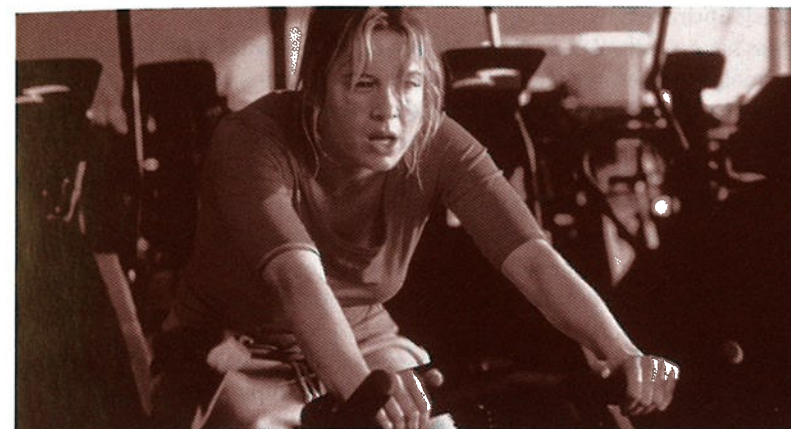
- 15 And nothing works. The outlook's grim.
You go to yoga, cry, and swim.
You eat and drink. You give up looks.
You struggle to improve your books.
You cannot see the point. You sigh.
- 20 You do not smoke. You have to try.

Wendy Cope, *Serious Concerns*.

5 Basisopdracht

Wendy Cope beschrijft in dit gedicht situaties en keuzes die je misschien wel zult herkennen uit televisieseries (*Ally McBeal*, *Sex and the City* enzovoort) of uit boeken en films (*Bridget Jones's Diary*).

- Beschrijf de situatie in het gedicht.
- Geef aan of je in het gedicht een ondertoon van ernst herkent. Zo ja, waaruit bestaat die ernst?

Uit de film *Bridget Jones's Diary*.

- Zit er ook zelfspot in het gedicht? Leg je antwoord uit in 200 tot 400 woorden.

6 Verdiepingsopdracht

- Some More Light Verse* van Wendy Cope eindigt met dezelfde woorden als waarmee het begint. Je zou het gedicht kunnen zien als een cirkel. Wat zegt dat over de maatregelen die de verteller neemt om uit haar zorgwekkende situatie te komen?
- Zoek in een woordenboek het begrip 'viciuze cirkel' op. Is dat hier van toepassing? Licht je antwoord toe.
- Wendy Cope had de gebeurtenissen ook als een kort verhaal kunnen vertellen, maar heeft ervoor gekozen om het in dichtvorm te doen. Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 5, paragraaf 2 (*Vergelijking met proza*).
- Welke verschillen tussen poëzie en proza vind je wél in *Some More Light Verse* en welke niet?
- Welk van de genoemde kenmerkende verschillen draagt het meest bij aan het versterken van het beeld dat de verteller in een viciuze cirkel zit?

So We'll Go No More A Roving

1 So we'll go no more a roving ¹	1 We gaan niet meer op pad (stappen).
So late into the night,	
Though the heart be still as loving ² ,	2 Hoewel het hart nog steeds even sterk lief heeft.
And the moon be still as bright.	
5 For the sword outwears its sheath ³ ,	3 het zwaard doet de schede slijten
And the soul wears out the breast,	
And the heart must pause to breathe,	
And Love itself have rest.	

- Though the night was made for loving,
10 And the day returns too soon,
Yet we'll go no more a roving
By the light of the moon.

Alfred, Lord Byron.

7 Basisopdracht

- a Lees het gedicht *We'll Go No More A Roving* hardop voor. Probeer dat zo goed mogelijk te doen, misschien kun je het zelfs opnemen en terugluisteren. Zit er wat jou betreft een bepaald ritme in het gedicht?
- b Ritme in gedichten ontstaat bijvoorbeeld door rijm of overeenkomst in zinsbouw. In dit gedicht is er een dwingend ritme, dat ontstaat door de afwisseling van beklemtoonde en minder beklemtoonde lettergrepen. Onderstreep de lettergrepen die volgens jouw lezing beklemtoond moeten worden. Lees nu het gedicht nogmaals voor jezelf voor. Is er een verschil?
- c In één regel loopt het ritme niet lekker. Welke regel is dat?

8 Basisopdracht

- a Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 2, paragraaf 4 (*Beeldspraak*).
- b In *We'll Go No More A Roving* van Lord Byron wordt een vergelijking gemaakt. Welke vorm van vergelijking is dat?
- c Hoe werkt de vergelijking? Dat wil zeggen: wat is het object en wat is het beeld? Geef dat aan voor elke regel waarin de vergelijking wordt uitgebreid met nieuwe beelden.

Toneel

In het volgende fragment uit *A Midsummer Night's Dream* van William Shakespeare probeert een aantal simpele zielen hun hertog Theseus en zijn bruid Hippolyta te vermaken met een toneelstuk. Ze hebben daarvoor een tragisch toneelstuk uitgekozen en ze doen hun uiterste best om het serieus te brengen. Maar omdat de spelers absoluut geen verstand hebben van toneelspel en de illusie die ze moeten neerzetten, maken ze er een potje van, waardoor hun korte toneelstuk onbedoeld komisch wordt. Omdat ze 'overacteren' en alles proberen uit te leggen, wordt het tragische juist komisch. De illusie is helemaal weg. Je merkt dat ook aan het commentaar van de hertog en twee jongemannen in zijn gevolg, Demetrius en Lysander. De vertaling is tamelijk vrij (dus niet letterlijk) om je te helpen.

Een scène uit de productie van *A Midsummer Night's Dream* tijdens het Utah Shakespearean Festival in 1999.

A Midsummer Night's Dream

1	Pyramus: O grim-look'd night! O night with hue so black!	Oh nacht. Je kijkt zo streng! Je bent zo donker!
	O night, which ever art when day is not!	Oh nacht, je bent er als de dag gegaan is!
5	O night, O night, alack, alack, alack,	Oh nacht helaas helaas helaas,
	I fear my Thisby's promise is forgot!	Ik ben bang dat Thisby haar belofte is vergeten!
	And thou, O wall, O sweet, O lovely wall,	En jij, oh muur, geweldige mooie geweldige muur.
10	Thou wall, O wall, O sweet and lovely wall,	
	That stand'st between her father's ground and mine.	Muur tussen haar vaders tuin en de mijne.
15	Show me thy chink, to blink through with mine eyne.	Laat mij dat gat zien waardoor ik kan kijken.
	<i>Wall holds up his fingers.</i>	
	Pyramus: Thanks, courteous wall. Jove shield thee well for this!	Dank je wel, hoffelijke muur. De Goden mogen je hiervoor belonen.
20	But what see what see I? No Thisby do I see.	Maar wat zie ik? Ik zie Thisby niet!
	O wicked wall, through whom I see no bliss,	Gemene muur, ik zie mijn grote geluk niet.
25	Curs'd be thy stones for thus deceiving me!	Ik vervloek je stenen! Je hebt me bedrogen!
	Theseus: The wall, methinks, being sensible, should curse again.	Een verstandige muur zou terugschelden.
	Pyramus: No, in truth, sir, he should not. Deceiving me is Thisby's cue.	Oh nee, mijn heer. Want als ik 'bedrogen' zeg, is dat het teken dat Thisby op moet komen.
30	She is to enter now, and I am to spy her through the wall. You shall see it will fall pat as I told you; yonder she comes.	Zij zal nu op het toneel verschijnen en dan kan ik haar door het gat in de muur zien. U zult zien dat het gaat zoals ik zeg; kijk, daar komt ze.
	<i>Enter Thisby.</i>	
35	Thisby: O wall, full often hast thou heard my moans,	Oh muur, jij hebt zo vaak mijn gezucht moeten aanhoren,
	For parting my fair Pyramus and me!	omdat je mijn mooie Pyramus van mij scheidt.
40	My cherry lips have often kiss'd thy stones, Thy stones with lime and hair knit up in thee.	Mijn lippen rood en zoet als kersen hebben jouw gemetselde stenen gekust.
	Pyramus: I see a voice; now will I to the chink, To spy an I can hear my Thisby's face.	Ik zie een stem! Vlug naar het gat in de muur, zodat ik mijn Thisby's gezicht kan horen!
45	Thisby!	Thisby!

- > **Thisby:** My love! thou art my love, I think.
Pyramus: Think what thou wilt, I am thy lover's grace; And I am trusty still.
 50 **Thisby:** And I like Helen, till the Fates me kill.
 ...
 55 **Pyramus:** O, kiss me through the hole of this vile wall.
Thisby: I kiss the wall's hole, not your lips at all.
Pyramus: Wilt thou at Ninny's tomb meet me straightway?
 60 **Thisby:** Tide life, tide death, I come without delay.

Exeunt Pyramus and Thisby.

- 65 **Wall:** Thus have I, Wall, my part discharged so;
 And, being done, thus Wall away doth go.

Exit Wall.

- 70 **Theseus:** Now is the moon used between the two neighbours.
Demetrius: No remedy, my lord, when walls are so wilful to hear without warning.
 75 **Hippolyta:** This is the silliest stuff that ever I heard.
Theseus: The best in this kind are but shadows; and the worst are no worse, if imagination amend them.
 80 **Hippolyta:** It must be your imagination then, and not theirs.
Theseus: If we imagine no worse of them than they of themselves, they may pass for excellent men. Here come two noble beasts in, a man and a lion.

Enter Lion and Moonshine.
(...)

- 90 **Lion:** You, ladies, you, whose gentle hearts do fear

- 95 The smallest monstrous mouse that creeps on floor,
 May now, perchance perchance, both quake and tremble here, when lion rough in wildest rage doth roar.
 Then know that I as Snug the joiner am a lion fell, nor else no lion's dam; For, if I should as lion come in strife into this place, 'twere pity on my life.
 100 **Theseus:** A very gentle beast, and of a good conscience.
Demetrius: The very best at a beast, my lord, that e'er I saw.
 105 (...)
Moonshine: This lanthorn doth the horned moon present; Myself the Man i' th' Moon do seem to be.
 110 **Theseus:** This is the greatest error of all the rest; the man should be put into the lantern. How is it else the man i' th' moon?
 115 **Demetrius:** He dares not come there for the candle; for, you see, it is already in snuff.
Hippolyta: I am aweary of this moon. Would he would change!
 120 **Theseus:** It appears, by his small light of discretion, that he is in the wane; but yet, in courtesy, in all reason, we must stay the time.
 125 **Lysander:** Proceed, Moon.
Moon: All that I have to say is to tell you that the lanthorn is the moon; I, the Man i' th' Moon; this thorn-bush, my thorn-bush; and this dog, my dog.
 130 *Re-enter Thisby.*
Thisby: This is old Ninny's tomb. Where is my love?
Lion: (roaring) O – *Thisby runs off.*

schrik gaan schreeuwen, zullen nu wel huiveren van een woest brullende leeuw.

Schrik niet, ik ben Snug de meubelmaker, geen leeuw of leeuwin. Want als een echte leeuw was ik hier mijn leven niet zeker.

Wat een schat van een beest en ook met een geweten.

Het beste beest, mijn Heer, zeker weten.
Iemand komt op verkleed als 'maan'.

De sikkel van de maan is deze lantaarn.
Ikzelf het mannetje in de maan.

Dit is de grootste fout tot nu toe. Het mannetje zou dan in de lantaarn moeten zitten.

Hij durft niet vanwege de kaars; kijk, de kaars flakkert al.

Ik baal van die maan. Werd hij maar eens vol.

Het is een krimpande maan, dat geeft het kleine licht al aan. Laten we maar even afwachten wat het wordt.

Ga door, maan.

De lantaren is de maan, ik ben het mannetje in de maan, dit is mijn doornstruik en dit mijn hond. Zeg ik toch?

Dit is het graf van Ninny. Waar is mijn lief?
Brul (zegt de leeuw).

	Demetrius: Well roar'd, Lion.	Goed gebruld, leeuw.
	Theseus: Well run, Thisby.	Goed gerend, Thisby.
	Hippolyta: Well shone, Moon. Truly, the moon shines with a good grace.	Goed geschenen, maan. Ja, echt, de maan schijnt goed.
140	<i>The Lion tears Thisby's Mantle, and exit.</i>	
	Theseus: Well mous'd, Lion.	Goed verscheurd, Leeuw
	<i>Re-enter Pyramus.</i>	
145	Demetrius: And then came Pyramus.	En toen kwam Pyramus.
	Lysander: And so the lion vanish'd.	En dus ging de leeuw ervandoor.
	Pyramus: Sweet Moon, I thank thee for thy sunny beams; I thank thee, Moon, for shining now so bright; For, by thy gracious golden, glittering gleams, I trust to take of truest Thisby sight.	Lieve maan, dank voor jouw zonnige stralen, dank dat je nu zo helder bent. Want door jouw gouden licht krijg ik hopelijk Thisby in zicht.
150	But stay, O spite!	Maar wacht! O wee! Wat zie ik nu?
	But mark, poor knight, What dreadful dole is here!	Let op, wat een afschuwelijk schouwspel!
	Eyes, do you see? How can it be? O dainty duck! O dear!	Geloof ik nu mijn ogen wel? Hoe kan dat nou? Oh, potverdrie.
	Thy mantle good,	Het is bloed dat ik op haar mantel zie!
160	What! stain'd with blood? Approach, ye Furies fell.	Noodlot kom, verpletter mij, kom noodlot, alles is voorbij!
	O Fates! come, come; Cut thread and thrum; Quail, crush, conclude, and quell.	
165	Theseus: This passion, and the death of a dear friend, would go near to make a man look sad.	Wat een hartstocht! Wat een passie, je zou bijna medelijden met hem krijgen.
	Hippolyta: Beshrew my heart, but I pity the man.	Zo voel ik dat ook.
170	Pyramus: O wherefore, Nature, didst thou lions frame? Since lion vile hath here deflower'd my dear; Which is – no, no – which was the fairest dame	Waarom zijn er leeuwen in de wereld? Want een leeuw heeft mijn lief verscheurd.
	That liv'd, that lov'd, that lik'd, that look'd with cheer.	En zij is – nee, was – was de mooiste vrouw die ooit naar mij lachte,
175	Come, tears, confound; Out, sword, and wound the pap of Pyramus. Ay, that left pap, Where heart doth hop.	voor mij bestond, de mooiste glimlach om haar mond. Oh, verdomd, tranen, kom. En kom, doorboor mijn borst, mijn zwaard, waarin het hart van Pyramus slaat.
180	<i>Stabs himself.</i> Thus die I, thus, thus, thus.	(Hij steekt zichzelf met zijn zwaard.) Zo sterf ik dan, ja, zo! Ja, zo!

185	Now am I dead, Now am I fled; My soul is in the sky. Tongue, lose thy light; Moon, take thy flight.	Nu ben ik dood, mijn ziel stijgt naar de hemel op. O, tong, wees stil nu in mijn kop! En Maan, vlieg jij nu ook maar op!
	<i>Exit Moonshine.</i>	
	Now die, die, die, die, die.	Sterf toch, sterf, sterf.
190	<i>Dies.</i> ...	<i>Hij sterft.</i>
	Theseus: With the help of a surgeon he might yet recover and yet prove an ass.	Misschien dat een chirurg hem nog kan redden, misschien dat die er een ezel van weet te maken.
195	Hippolyta: How chance Moonshine is gone before Thisby comes back and finds her lover?	Hoe kan het nou dat de Maan weg is voordat Thisby terugkomt en haar minnaar vindt?
	<i>Re-enter Thisby.</i>	
200	Theseus: She will find him by starlight. Here she comes; and her passion ends the play.	Ze vindt hem bij het licht van de sterren. Daar komt ze, let op, haar emotionele uitbarsting is het einde van het stuk.
	Hippolyta: Methinks she should not use a long one for such a Pyramus. I hope she will be brief.	Die Pyramus is niet veel emotie waard, ik hoop dat ze het kort houdt.
	...	
205	Lysander: She hath spied him already with those sweet eyes.	Ze heeft hem al gezien met die mooie ogen van haar.
	Demetrius: And thus she moans, –	En daarom kreunt ze:
210	Thisby: Asleep, my love? What, dead, my dove? O Pyramus, arise, Speak, speak. Quite dumb? Dead, dead? A tomb must cover thy sweet eyes.	Slaap je, mijn lief? O, ben je dood, mijn lief? Ach Pyramus, sta toch op, zeg nou iets. Zeg je niks? Echt dood? Ben je dood? Een graf moet dan je ogen bedekken.
215	These lily lips, this cherry nose, these yellow cowslip cheeks, are gone, are gone; Lovers, make moan; His eyes were green as leeks.	Je witte lippen, je rode neus. Je gele wangen, ach het is heus zo dat je dood bent. Geliefden, kreunt. Zijn ogen waren groen als prei.
	O Sisters Three, come, come to me, with hands as pale as milk; Lay them in gore, Since you have shore with shears his thread of silk.	Geesten, kom en help dan mij. Doop jullie handen in zijn bloed, jullie hielpen toch ook met zijn dood?
220	Tongue, not a word. Come, trusty sword; Come, blade, my breast imbrue.	Ik zeg maar niets meer. Oké, zwaard. Doorboor mijn boezem.
225	<i>Stabs herself.</i>	<i>Ze doodt zichzelf met het zwaard.</i>

- And farewell, friends; Thus
Thisby ends; Adieu, adieu,
adieu.
- 230 **Theseus:** Moonshine and Lion are left
to bury the dead.
- Demetrius:** Ay, and Wall too.
- Bottom:** (starting up) No, I assure you;
235 the wall is down that parted
their fathers. Will it please
you to see the Epilogue, or to
hear a Bergomask dance
between two of our company?
- 240 **Theseus:** No epilogue, I pray you; for
your play needs no excuse.
Never excuse; for when the
players are all dead there need
none to be blamed.
- Vaarwel vrienden, adieu, de groeten.
- Ze sterft.
- Maneschijn en Leeuw moeten haar
begraven.
- Ja, en de Muur, ook.
- Nee hoor, de muur die hen scheidde
is gevallen, ik weet het zeker.
Zouden jullie nog een nawoord wil-
len zien, of misschien een dansje wil-
len horen?
- Nee, dank je. Jullie hebben alles al
haarfijn uitgelegd.
En als alle spelers dood zijn hoeft
niemand meer de verantwoording
op zich te nemen.

William Shakespeare. In: *Corel's Complete Works of William Shakespeare*.

9 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 7, paragraaf 2 (*Toneelsoorten*). Beantwoord daarna de vragen.

- Kun je op basis van het fragment vaststellen of *A Midsummer Night's Dream* een tragedie, komedie of klucht is? Leg je antwoord uit.
- Is het toneelstuk dat binnen *A Midsummer Night's Dream* wordt opgevoerd (het stuk over Pyramus en Thisby) bedoeld als tragedie, komedie of klucht?
- Maakt de manier waarop het stuk over Pyramus en Thisby wordt gebracht het (onbedoeld) tot een ander soort toneel (tot een tragedie, komedie of klucht)? Leg je antwoord uit.

10 Extra opdracht

Een toneelstuk wordt pas echt interessant, als je de uitvoering ervan hebt gezien. Kies uit de hoofdstukken 1 en 2 een van de genoemde toneelstukken op video of dvd: *The Beggar's Opera*, *Educating Rita*, *Macbeth* of *A Midsummer Night's Dream*. Bekijk de opname en maak er een verslag van. Gebruik daarbij model 5g, *Verslag van een bezoek aan een voorstelling*, uit het Basisboek afdeling 3. Overleg met je leraar of lerares of je dat in het Engels doet.

Hoofdstuk

3

Wanneer je een fictionele tekst leest, maak je deel uit van de werkelijkheid die de schrijver in zijn boek heeft weergegeven. Maar in hoeverre en hoe sterk de verwijzing naar de echte wereld is, hangt af van keuzes die de schrijver maakt. De schrijver kan je meenemen naar een denkbeeldige wereld die sterk lijkt op de wereld zoals wij hem kennen. Maar in een sciencefictionverhaal of in een roman die is geschreven vanuit het gezichtspunt van een dier kan die wereld er totaal anders uitzien.

De verteller die de schrijver heeft gekozen, vervult een belangrijke rol in het overtuigen van de lezer dat de in het verhaal of gedicht getoonde wereld te herkennen is. Als lezer kun je daarbij uit het oog verliezen dat de verteller subjectief is en je als het ware manipuleert om mee te gaan in wat er in het verhaal gebeurt.

In de volgende teksten worden vertellers opgevoerd die je deelgenoot maken van een wereld die duidelijk niet de onze is, maar toch sterk verwijzen naar een wereld die je kent. Dat komt dan doordat die vertellers niet echt begrijpen wat er om hen heen gebeurt. Ze zien dingen anders en maken andere keuzes dan de meeste mensen zouden doen. De reden daarvoor kan bijvoorbeeld zijn dat ze nog te jong zijn om alles te overzien, of dat ze geestelijk uit balans zijn. In dergelijke verhalen wordt er een beroep op je gedaan om uit te zoeken wat er wel en wat er niet heeft plaatsgevonden, of in hoeverre de waarnemingen, oordelen en verwachtingen van de verteller reëel zijn. De Engelse term voor zo'n verteller is *innocent eye*, wat vrij vertaald 'onschuldige waarnemer' betekent. Dat wil echter niet zeggen dat zo'n verteller zich altijd met onschuldige zaken bezighoudt.

Verhalen

De Amerikaanse schrijfster Gina Berriault (1926-1999) is bekend geworden door haar tweede bundel korte verhalen, *The Infinite Passion of Expectation* (1982), en dan vooral door het verhaal *The Stone Boy*. Het is een somber verhaal over hoe een gezin niet weet om te gaan met de dood van de oudste zoon na een ongeluk, veroorzaakt door zijn jongere broertje. In 1984 schreef Berriault het script voor een gelijknamige film. Daarin spelen onder andere toenmalige Hollywood-sterren Glenn Close and Robert Duvall.

Het verhaal speelt zich af op een boerderij, ergens in het Amerikaanse westen. De jongens moeten hun handen uit de mouwen steken; er zijn allerlei aanwijzingen in het verhaal dat het gezin het niet breed heeft en naar onze maatstaven nogal primitief leeft. Deze ingekorte versie van het verhaal begint nadat Arnold zijn broer wakker heeft gemaakt, omdat hij zich zo ongemakkelijk voelt als Eugie hem niet precies vertelt wat hij moet doen en hoe.

The Stone Boy

1 Eugie came clomping down the stairs and into the kitchen, his head drooping with sleepiness. From his perch on the stool ¹ Arnold watched Eugie slip on his green knit cap. Eugie didn't really need a cap; he hadn't had a haircut in a long time and his brown curls grew thick and matted,
5 close around his ears and down his neck. Eugie passed his left hand through his hair before he set his cap down with his right. The very way he slipped his cap on was an announcement of his status; almost everything he did was a reminder that he was eldest – first he, then Nora, then Arnold – and called attention to how tall he was (almost as tall as his
10 father), how long his legs were, how small he was in the hips, and what a neat dip above his buttocks his thick-soled logger's boots gave him. Arnold never tired of watching Eugie offer silent praise unto himself ². He wondered, as he sat enthralled ³, if when he got to be Eugie's age, he would still be undersized and his hair still straight.

15 Eugie eyed the gun. 'Don't you know this ain't duck season ⁴?' he asked gruffly, as if he were the sheriff.

'No. I don't know', Arnold said with a snigger.

Eugie picked up the tin washtub for the peas, unbolted the door with his free hand, and kicked it open. Then, lifting the tub to his head, he went
20 clomping down the back steps. Arnold followed, closing the door behind him.

Eugie opened the gate to the yard, and the boys passed between the barn and the row of chicken houses. They paused before going down the slope to the lake, there, at the south end of the lake were four wild ducks swim-
25 ming out from the willows into open water.

Arnold followed Eugie down the slope, stealing ⁵, as his brother did, from one shock of wheat to another.

'If you hit your duck, you want me to go in after it?' Eugie said.

'If you want', Arnold said.

30 Eugie lowered his eyelids, leaving slits of mocking blue ⁶. 'You'd drown before you got to it, them legs of yours are so puny ⁷', he said.

He shoved the tub under the fence and pressing down the center wire, climbed through into the pasture. Arnold pressed down the bottom wire, thrust a leg through, and leaned forward to bring the other leg after. His
35 rifle caught on the wire and he jerked at it ⁸. The air was rocked by the sound of the shot. Feeling foolish, he lifted his face, bearing it to an expected shower of derision ⁹ from his brother. But Eugie did not turn around. Instead, from his crouching position, he fell to his knees and then pitched forward ¹⁰ onto his face. The ducks rose up crying from the
40 lake, cleared the mountain background, and beat away northward across the pale sky. Arnold squatted ¹¹ beside his brother. Eugie seemed to be climbing the earth, as if the earth ran up and down, and when he found he couldn't scale it ¹², he lay still.

'Eugie?'

45 Then Arnold saw it. Under the tendril of hair at the nape of the neck: a slow rising of bright blood. It had an obnoxious ¹³ movement, like that of a parasite.

'Hey, Eugie', he said again. He was feeling the same discomfort he had felt when he had watched Eugie sleeping; his brother didn't know that he was

50 lying face down in the pasture.

Again he said, 'Hey, Eugie', an anxious nudge ¹⁴ in his voice. But Eugie was as still as the morning about them.

Arnold set his rifle on the ground and stood up. He picked up the tub and, dragging it behind him, walked along by the willows to the garden
55 fence and climbed through. He went down on his knees among the tangled vines ¹⁵. The pods ¹⁶ were cold with the night, but his hands were strange to him, and not until some time had passed did he realize that the pods were numbing his fingers ¹⁷.

It was a warmth on his back, like a large hand laid firmly there, that made
60 him raise his head. Way up on the slope, the gray farmhouse was struck by the sun. While his head had been bent the land had grown bright around him. When he got up, his legs were so stiff that he had to go down on his knees again to ease the pain. Then, walking sideways, he dragged the tub, half full of peas, up the slope.

65 The kitchen was warm now; a fire was roaring in the stove with a closed-up rushing sound. His mother was spooning eggs from a pot of boiling water and putting them into a bowl. Nora was lifting a frying pan full of trout ¹⁸ from the stove, holding the handle with a dish towel. His father had just come in from bringing the cows from the north pasture to the
70 barn and was sitting on the stool unbuttoning his red-plaid mackinaw ¹⁹.

'Did you boys fill the tub?' his mother asked.

'They ought of by now', his father said. 'They went out of the house an hour ago. Eugie woke me up comin' downstairs. I heard you shootin' – did you get a duck?'

75 'No.' Arnold said. They would want to know why Eugie wasn't coming in for breakfast, he thought. 'Eugie's dead', he told them.

They stared at him. The pitch crackled in the stove.

'You kids playin' a joke?' his father asked.

› 'Where's Eugene?' his mother asked scoldingly²⁰. She wanted, Arnold
80 knew, to see his eyes, and when he had glanced at her, she put the bowl
and spoon down on the stove and walked past him. His father stood up
and went out the door after her. Nora followed them with little skipping
steps, as if afraid to be left alone.

Arnold went into the barn and climbed into the loft²¹. After a few minutes
85 he heard a terrifying sound coming toward the house. His parents and
Nora were returning from the willows, and sounds sharp as knives were
rising from his mother's breast and carrying over the sloping fields. In a
short while he heard his father go down the back steps, slam the car door,
90 and drive away. Arnold lay still as a fugitive²², listening to the cows eating
close by. If his parents never called him, he thought, he would stay up in
the loft forever, out of the way. In the night he would sneak down for a
drink of water from the faucet over the trough²³ and for whatever food
they left for him by the barn.

The rattle of his father's car as it turned down the lane recalled him to the
95 present. He heard voices of his Uncle Andy and Aunt Alice as they and his
father went past the barn to the lake. He could feel the morning growing
heavier with sun. Someone, probably Nora, had let the chickens out of
their coops²⁴, and they were cackling in the yard.

After a while another car turned down the road off the highway. The car
100 drew to a stop and he heard the voices of strange men. The men also went
past the barn and down to the lake. The undertakers²⁵, whom his father
must have phoned from Uncle Andy's house, had arrived from Corinth.
Then he heard everybody come back and heard the car turn around and
leave.

105 'Arnold!' It was his father calling from the yard.
He climbed down the ladder and went out into the sun, picking wisps of
hay from his overalls.

Corinth, nine miles away, was the county seat²⁶. Arnold sat in the front
seat of the old Ford between his father, who was driving, and Uncle
110 Andy; no one spoke. Uncle Andy was his mother's brother, and he had
been fond of Eugie because Eugie had resembled him. Andy had taken
Eugie hunting and had given him a knife and a lot of things, and now
Andy, his eyes narrowed, sat tall and stiff beside Arnold.

Arnold's father parked the car before the courthouse. It was a two-story
115 brick building with a lamp on each side of the bottom step. They went up
the wide stone steps, Arnold and his father going first, and entered the
darkly paneled hallway. The shirt-sleeved man in the sheriff's office said
that the sheriff was at Carlson's Parlor²⁷ examining the Curwing boy.
Andy went off to get the sheriff while Arnold and his father waited on a
120 bench in the corridor.

Arnold felt his father watching him, and he lifted his eyes with painful
casualness to the announcement, on the opposite wall, of the Corinth
County Annual Rodeo and then to the clock with its loudly clucking
pendulum²⁸. After he had come down from the loft, his father and Uncle

125 Andy had stood in the yard with him and asked him to tell them every-
thing, and he had explained to them how the gun had caught on the wire.
But when they had asked him why he hadn't run back to the house to tell
his parents, he had had no answer – all he could say was that he had gone
down into the garden to pick the peas. His father had stared at him in a
130 pale, puzzled way, and it was then that he had felt his father and the others
set their cold turbulent silence²⁹ against him. Arnold shifted on the bench,
his only feeling a small one of compunction imposed by his father's eyes³⁰.

At a quarter past nine Andy and the sheriff came in. The sheriff lumped
down into his swivel chair³¹ and swung toward Arnold. He was an old
135 man with white hair like wheat stubble. His restless green eyes made him
seem not to be in his office but to be hurrying and bobbing around
somewhere else.

'What did you say your name was?' the sheriff asked.
'Arnold', he replied, but he could not remember telling
140 the sheriff his name before.

'Curwing?'
'Yes.'
'What were you doing with a .22³², Arnold?'
'It's mine', he said.

145 'Okay. What were you going to shoot?'
'Some ducks', he replied.
'Out of season?'
He nodded.

'That's bad', said the sheriff. 'Were you and your
150 brother good friends?'

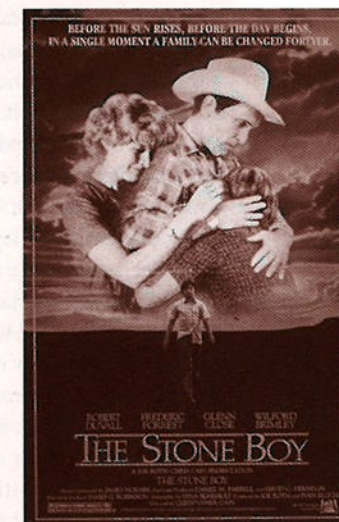
What did he mean – good friends? Eugie was his
brother. That was different from a friend, Arnold
thought. A best friend was your own age, but Eugie was
almost a man. Eugie had had a way of looking at him,
155 slyly and mockingly and yet confidentially, that had summed up how they
both felt about being brothers. Arnold had wanted to be with Eugie more
than with anybody else, but he couldn't say they had been good friends.

'Did they ever quarrel?' the sheriff asked his father.
'Not that I know', his father replied. 'It seemed to me that Arnold cared a
160 lot for Eugie.'

'Did you?' the sheriff asked Arnold.
If it seemed so to his father, then it was so. Arnold nodded.
'Were you mad at him this morning?'
'No.'

165 'How did you happen to shoot him?'
'We were crawling through the fence.'
'Yes?'
'An' the gun got caught on the wire.'
'Seems the hammer³³ must have caught', his father put in.

170 'All right, that's what happened', said the sheriff. 'But what I want you to
tell me is this, why didn't you go back to the house and tell your father
right away? Why did you go and pick peas for an hour?'

- Arnold gazed over his shoulder at his father, expecting his father to have an answer for this also. But his father's eyes, larger and even lighter blue than usual, were fixed upon him curiously. Arnold picked at a callus³⁴ in his right palm. It seemed odd now that he had not run back to the house and wakened his father, but he could not remember why he had not. They were all waiting for him to answer. 'I came down to pick peas', he said.
- 175 'Didn't you think', asked the sheriff, stepping carefully from word to word, 'that it was more important for you to go tell your parents what had happened?'
- 180 'The sun was gonna come up', Arnold said.
- 'What's that got to do with it?'
- 185 'It's better to pick peas while they're cool.'

The sheriff swung away from him, laid both hands flat on his desk. 'Well, all I can say is', he said across to Arnold's father and Uncle Andy, 'he's either a moron³⁵ or he's so reasonable that he's way ahead of us.' He gave a challenging snort. 'It's come to my notice that the most reasonable guys

190 are mean ones. They don't feel nothing.'

For a moment the three men set still. Then the sheriff lifted his hand like a man taking an oath. 'Take him home', he said.

Andy uncrossed his legs. 'You don't want him?'

'Not now', replied the sheriff. 'Maybe in a few years.'

195 Arnold's father stood up. He held his hat against his chest. 'The gun ain't his no more', he said wanly³⁶.

Arnold went first through the hallway, hearing behind him the heels of his father and Uncle Andy striking the floorboards. He went down the steps ahead of them and climbed into the back seat of the car. Andy

200 paused as he was getting into the front seat and gazed back at Arnold, and Arnold saw that his uncle's eyes had absorbed the knowingness from the sheriff's eyes. Andy and his father and the sheriff had discovered what made him go down into the garden. It was because he was cruel, the sheriff had said, and didn't care about his brother. Was that the reason?

205 Arnold lowered his eyelids meekly³⁷ against his uncle's stare.

The rest of the day he did his tasks around the farm, keeping apart from the family. At evening when he saw his father stomp tiredly into the house, Arnold did not put down his hammer and leave the chicken coop he was repairing. He was afraid that they did not want him to eat supper

210 with them. But in a few minutes another fear that they would go to the trouble of calling him and that he would be made conspicuous by his tardiness³⁸ made him follow his father into the house. As he went through the kitchen he saw the jars of peas standing in rows on the workbench, a reproach³⁹ to him.

215 No one spoke at supper, and his mother, who sat next to him, leaned her head in her hand all through the meal, curving her fingers over her eyes so as not to see him. They were finishing their small, silent supper when the visitors began to arrive, knocking hard on the back door. The men were coming from their farms now that it was growing dark and they

220 could not work anymore.

Gina Berriault, *The Infinite Passion of Expectation*.

1 Hij zat op een hoge kruk.	waar de erwten aan hingen	29 Arnold ervoer hun stilzwijgende reactie als iets koude en woests
2 Eugie prijst zichzelf in stilte, dat wil zeggen: hij is ijdel.	16 peulen	
3 betoverd, volkomen in de ban van	17 zijn vingers werden gevoelloos van de kou	30 Arnold voelde zich enkel ietwat ongemakkelijk door de manier waarop zijn vader naar hem keek
4 Weet je niet dat het niet het jachtseizoen is (en dat je dus geen eenden mag schieten)?	18 forel	31 De sheriff liet zich met een plof in zijn draaistoel zakken.
5 hier: sluipen	19 dikke wollen geruit overhemd, ofwel een houthakkers-overhemd	32 een geweer, in dit geval van een licht kaliber, dat wil zeggen dat de kogels niet zo groot zijn
6 zijn ogen werden nauwe spleetjes spottend blauw	20 op dezelfde toon als waarmee ze hem een uitbrander zou geven	33 de haan van het geweer
7 miezerig, zwak	21 hier: de hooizolder	34 een eeltplek
8 hij gaf er een ruk aan	22 een vluchteling, iemand die ergens aan wil ontsnappen	35 een idioot
9 hij verwachtte een hele serie spottende opmerkingen	23 de kraan bij de drinkbak voor het vee	36 bleekjes, hier: zonder veel overtuiging
10 hij stortte voorover	24 kippenhokken	37 onderdanig
11 zat op zijn hurken	25 begrafenisondernemers	38 Hij was bang dat te laat verschijnen hem juist meer zou doen opvallen.
12 hij kon die helling niet beklimmen	26 het administratieve centrum voor de streek	39 een verwijt
13 afschuwelijk	27 kamer waarin de begrafenisondernemer mensen ontvangt	
14 het was alsof hij hem met de spanning in zijn stem wakker wilde porren	28 slinger	
15 de in elkaar verwarde ranken		

1 Basisopdracht

- De wereld waarin Arnold leeft, is waarschijnlijk heel verschillend van jouw wereld. Hij woont op een afgelegen boerderij en moet meehelpen om allerlei klusjes te doen. Daarnaast zijn er allerlei aanwijzingen in het verhaal dat Arnolds wereld voor onze begrippen behoorlijk ouderwets is. Zoek minstens drie voorbeelden uit het verhaal waaruit duidelijk wordt dat Arnold een ander leven leidt dan jij.
- Kun je inschatten in welke tijd dit verhaal zich afspeelt? Geef een inschatting van een periode van ongeveer twintig jaar.
- Het verhaal draait om Arnolds inschatting van hoe de andere karakters in het verhaal hem zien en wat hij denkt dat zij van hem verwachten. Geef twee citaten uit de tekst die duidelijk maken dat Arnold een heel onschuldige, kinderlijke kijk op op de wereld om hem heen heeft, en twee voorbeelden waaruit duidelijk wordt dat hij het beeld dat andere mensen van de situatie hebben ook wel eens goed inschat.
- Geef een verklaring voor de titel van het verhaal. Vind je de titel passend, of denk je dat de titel ironisch is bedoeld? Leg je antwoord uit.

2 Verdiepingsopdracht

- a Hoe loopt dit verhaal volgens jou af? Schrijf een korte samenvatting (ongeveer 200 woorden) waarin je beschrijft wat er vervolgens met Arnold gebeurt.
- b Zoek het complete verhaal op in de bundel *The Infinite Passion of Expectation* of vraag je leraar of lerares om een kopie van het einde van het verhaal uit het docentenboek van *Eldorado* en lees het echte einde. Had je het einde redelijk goed voorspeld? Of zat je er helemaal naast? Vind je het echte einde onverwacht, of juist voorspelbaar?

3 Basisopdracht

Maak een leesverslag van *The Stone Boy*. Gebruik daarbij model 5d, *Technisch leesverslag van een verhaal of roman*, uit het Basisboek afdeling 3. Overleg met je leraar of lerares of je dat in het Engels doet of niet.

4 Extra opdracht

Stel je voor: jij bent de sheriff in Corinth. Schrijf voor je politiedossier een kort verslag in het Engels (100 woorden) van de ondervraging van Arnold Curwing naar aanleiding van het dodelijke ongeluk. Wat zijn je indrukken, wat zijn je conclusies? Zijn er nog zaken die je nader zou willen onderzoeken?

Gedichten

In *Snipers* van Roger McGough worden we meegenomen naar 1945, toen McGough zelf acht jaar oud was. De verteller geeft zijn visie op de ervaringen van zijn oom, die als een held werd ingehaald in de buurt nadat hij in de Tweede Wereldoorlog in Birma tegen de Japanners had gevochten, maar moeite had om zich aan te passen aan het vredige Engeland.

Snipers

- 1 When I was kneehigh to a tabletop¹,
Uncle Tom came home from Birma.
He was the youngest of seven brothers
so the street borrowed extra bunting²
5 and whitewashed him a welcome.

- All the relations made the pilgrimage³,
including us, laughed, sang, made a fuss.
He was as brown as a chairleg,
drank tea out of a white mug the size of my head,
10 and said next to nowt⁴.

- But every few minutes he would scan
the ceiling nervously, hands begin to shake.
'For snipers'⁵, everyone later agreed,
'A difficult habit to break.'

- 15 Sometimes when the two of us were alone,
he'd have a snooze⁶ after dinner
and I'd keep an eye open for Japs⁷.

- Of course, he didn't know this
and the tanner⁸ he'd give me before I went was for keeping quiet,
20 but I liked to think it was money well spent.

Being Uncle Tom's secret bodyguard had its advantages,
the pay was good and the hours were short,
but even so, the novelty⁹ soon wore off,
and instead, I started school and became an infant.

- 25 Later, I learned that he was in a mental home¹⁰.
'Needn't tell anybody ... Nothing serious
... Delayed shock¹¹ ... Usual sort of thing
... Completely cured¹² now the doctors say.'
The snipers came down from the ceiling
30 But they didn't go away.

Over the next five years they picked off¹³
three of his brothers; one of whom was my father.
No glory, no citations¹⁴,
Bang! straight through the heart.

- 35 Uncle Tom's married now, with a family.
He doesn't say much, but each night after tea,
he still dozes fitfully¹⁵ in his favourite armchair,
(dreams by courtesy of Henri Rousseau).¹⁶
He keeps out of the sun, and listens now and then
40 for the tramp tramp tramp of the Colonel Bogeymen.¹⁷
He knows damn well he's still at war,
just that the snipers aren't Japs anymore.

Roger McGough, *The Mersey Sound*.

1 Toen ik drie turven	8 een klein geldbedrag,	16 Zijn dromen zijn vol
hoog was. Dat wil	een zakcentje	van junglebeelden;
zeggen dat hij nog	(letterlijk een munt	Henri Rousseau was
maar een kleine	van six pence)	een beroemde schil-
jongen was.	9 nieuwigheid	der van jungleland-
2 versierselen	10 psychiatrische	schappen vol met
3 pelgrimstocht;	inrichting	wilde beesten.
hier: iedereen kwam	11 uitgestelde shock	17 Colonel Bogey is een
langs om hem te	12 helemaal genezen	bekend wijsje uit de
verwelkomen	13 In de daaropvolgen-	Tweede Wereld-
4 Noord-Engels slang	de jaren schoten ze	oorlog, tegelijkertijd
voor 'nothing', niets.	een aantal mensen	betekent 'bogeymen'
5 sluipschutters	neer.	boemannen, schrik-
6 hij deed een dutje	14 geen aandacht in de	aanjagende figuren
7 Japanners, maar dan	pers	dus. Het woord is
beledigend, ongeveer	15 hij doet een dutje,	een mooi voorbeeld
zoals 'moffen' voor	maar hij slaapt	van een poëtische
Duitsers in die tijd.	onrustig	samentrekking.

5 Basisopdracht

- a In de eerste strofen geeft de verteller met een paar beelden aan hoe jong hij nog was, toen Oom Tom terugkwam uit Birma. Zoek die beelden op en geef aan hoe ze werken, dat wil zeggen waarmee ze een vergelijking maken.
- b Maak een lijstje van de losse woorden en zinsneden waarmee de verteller aangeeft dat er tijd voorbij gaat in het gedicht. Maak een schatting van de tijd die voorbij is gegaan aan het einde van het gedicht. Leg uit hoe je tot dat totaal bent gekomen.
- c De verteller is in de loop van het gedicht tot een bepaald inzicht gekomen wat betreft de aard van *snipers*, de sluipschutters. Als het geen 'Japs' zijn (laatste regel), wat zijn het dan wel? Waar vind je aanwijzingen over de ware aard van de *snipers*?

De Engelse band *Latin Quarter* maakte in de jaren tachtig van de vorige eeuw een aantal nogal serieuze, maatschappijkritische cd's. *Eddie* gaat over een veteraan van de Falklands Oorlog. Die oorlog tussen Groot-Brittannië en Argentinië werd uitgevochten in 1982. Eddie is bij de verteller thuis, maar of hij familie is of niet komen we niet te weten. Wel, dat de oorlog Eddie niet onberoerd heeft gelaten, net als oom Tom die in het vorige gedicht *Snipers* aangeslagen thuiskwam.

Eddie

- 1 Looking at the water through the spaces of an iron-ore train¹
The water eddies round the rushes² and Eddie's round at my house, insane.
The breakers³ in the distance cut the air like the crackle of a CB rig⁴.
They found a crack in Eddie and they tore it down, and snapped him like a
5 twig.

His head is full of Goose Green⁵, tastes the smoke from the damp grass, well alight
And Eddie's waiting for the choppers⁶ and he goes on waiting long into the night.

- 10 And I thought I heard a voice
Didn't someone here just whisper, 'Rejoice'?⁷

The harbour's filled with news-
men, little boats go bobbing, like
a Dunkirk repeat.⁸

- 15 To a train ride and a welcome
and 'Well done, Eddie' right
across the street.
The water's grey and choppy on
the lake out by the fairground
20 big wheel.
We could circle it forever but
we'd never guess the way that
Eddie feels.

Steve Jones.

Latin Quarter.

1 trein die ijzererts vervoert	felste en bloedigste confrontaties plaats	8 Een 'herhaling van Duinkerken'.
2 Het water maakt cirkels rond het riet.	tussen Britse en Argentijnse troepen.	De auteur roept een beeld op zoals dat van de beroemde
3 golven die aan komen spoelen, branding	6 helikopters	terugtocht uit Duinkerken (1940):
4 Citizen's Band, radio voor de korte afstand, een zogenaamd 'bakkie'.	7 'Verheugt u (wees blij)'. De woorden van Prime Minister Margaret Thatcher, toen de pers haar kritische vragen stelde.	dat van een haven vol zeilbootjes.
5 Bij Goose Green vond een van de		

6 Basisopdracht

Lees beide gedichten aandachtig en vergelijk de aangegeven elementen door het schema in te vullen.

Element uit het gedicht	<i>Snipers</i>	<i>Eddie</i>
In hoeverre weet de verteller wat er met de ander is gebeurd tijdens de oorlog?		
Hoe wordt de thuiskomst van de held uit de oorlog gevierd?		
Hoe denken anderen over het gedrag van degene die uit de oorlog is teruggekeerd?		
Hoe wordt het steeds terugkomen van angst en oorlog in beelden verva?		

7 Extra opdracht

Zoek in de (school)bibliotheek of op het internet een paar schilderijen van Henri Rousseau op. Kies een schilderij uit dat volgens jou het best hoort bij de dromen die Uncle Tom in *Snipers* heeft. Zoek daarna een schilderij (of foto) dat (die) goed past bij het verhaal van Eddie. Licht je keuzes toe, in het Engels en gebruik daarvoor ongeveer 50 woorden per afbeelding.

Toneel

Het verhaal van het toneelstuk *And The Soul Shall Dance* van Wakako Yamauchi speelt zich af op een afgelegen boerderij in het westen van de Verenigde Staten. Yamauchi is de dochter van Japanse immigranten. Het gezin leeft in relatieve armoede.

De karakters in dit stuk zijn eerste en tweede generatie Japanse immigranten die heel hard moeten werken om van de opbrengsten van hun lapje grond te leven.

Het gezin van Murata en dat van Oka zijn elkaars burens. Murata's elfjarige dochter Masako is getuige van een aantal akelige scènes tussen Oka en zijn vrouw, Emiko. Emiko wilde helemaal niet met Oka trouwen en wil terug naar Japan. Oka kan zijn eerste vrouw, Emiko's zus, niet vergeten. Emiko is door haar familie gestuurd, nadat Oka's vrouw in Japan was overleden. Oka was al naar de Verenigde Staten vertrokken. Emiko is 'tweede keus' voor Oka, omdat zij als geisha heeft gewerkt. Voor haar is hij een onbeschaafde boer die haar niets te bieden heeft.

In de volgende scène zien we Masako, die in de Verenigde Staten is opgegroeid en daar naar school gaat, vooruitkijken naar de komst (uit Japan) van Oka's dochter Kiyoko.

And the Soul shall Dance

1 *Mid-September, afternoon. Murata's kitchen. The calendar reads September. Masako is at the kitchen table with several books. She thumbs through a Japanese magazine. Hana is with her sewing.*

Masako: Do they always wear kimonos in Japan, Mama?

5 Hana: Most of the time.

Masako: I wonder if Kiyoko will be wearing a kimono like this?

Hana: (Peering into Masako's magazine.) They don't dress like that ... not for every day.

Masako: I wonder what she's like.

10 Hana: Probably a lot like you. What do you think she's like?

Masako: She's probably taller.

Hana: Mr. Oka isn't tall.

Masako: And pretty ...

Hana: (Laughing.) Mr. Oka ... Well, I don't suppose she'll look like her father.

15 Masako: Mrs. Oka is pretty.

Hana: She isn't Kiyoko-san's real mother, remember.

Masako: Oh. That's right.

Hana: But they are related. Well, we'll soon see.

20 Masako: I thought she was coming in September. It's already September.

Hana: Papa said Oka-san went to San Pedro a few days ago. He should be back soon with Kiyoko-san.

Masako: Didn't Mrs. Oka go too?

Hana: (Glancing toward the Oka house.) I don't think so. I see lights in their house at night.

25 Masako: Will they bring Kiyoko over to see us?

Hana: Of course. First thing, probably. You'll be very nice to her, won't you? (Masako leaves the table and finds another book.)

Masako: Sure. I'm glad I'm going to have a friend. I hope she likes me.

30 Hana: She'll like you. Japanese girls are very polite, you know.

Masako: We have to be or our Mamas get mad at us.

Hana: Then I should be getting mad at you more often.

Masako: It's often enough already, Mama. (She opens a hardback book.) Look at this, Mama ... I'm going to show her this book.

35 Hana: She won't be able to read at first.

Masako: I love this story. Mama, this is about people like us-settlers - it's about the prairie. We live in a prairie, don't we?

Hana: Prairie? Does that mean desert?

Masako: I think so.

40 Hana: (Nodding and looking bleak.) We live in a prairie.

Masako: It's about the hardships and the floods and droughts and how they have nothing but each other.

45 Hana: (Nodding.) We have nothing but each other. But these people - they're white people.

Masako: (Nodding.) Sure, Mama. They come from the east. Just like you and Papa came from Japan.

Hana: We come from the far far east. That's different. White people are different from us.

50 Masako: I know that.

Hana: White people among white people ... that's different from Japanese among white people. You know what I'm saying?

55 Masako: I know that. How come they don't write books about us ... about Japanese people?

Hana: Because we're nobodies here.

Masako: If I didn't read these, there'd be nothing for me ...

Hana: Some of the things you read, you're never going to know.

60 Masako: I can dream, though.

Hana: (Sighing.) Sometimes the dreaming makes the living harder. Better to keep your head out of the clouds.

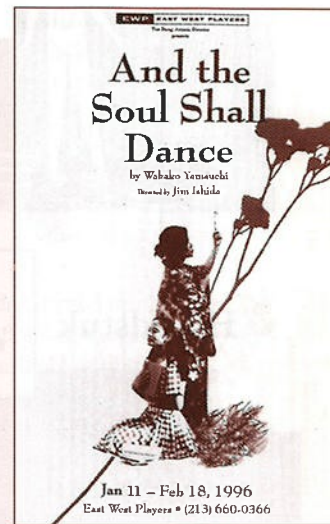
Masako: That's not much fun.

Hana: You'll have fun when Kiyoko-san comes. You can study together, you can sew, and sometime you can try some of those fancy American recipes.

65 Masako: Mama, you have to have chocolate and cream and things like that.

Hana: We'll get them.

Wakako Yamauchi. In: C.R. Bogarad and J.Z. Schmidt, *Legacies*.

8 Basisopdracht

- In deze scène vraagt Masako zich af hoe Kiyoko eruit zal zien. Denk jij dat Masako een goed beeld heeft van Kiyoko? Leg je antwoord uit.
- Zoek op wat een kimono is. Leg vervolgens uit waarom dit kledingstuk een bijzondere aantrekkingskracht kan hebben op Masako.
- Het boek dat Masako aan het lezen is, is *Het Kleine Huis Op De Prairie* van Laura Ingalls Wilder. Zoek op waar dat verhaal over gaat en leg uit waarom het Masako aanspreekt.
- Waaruit blijkt in dit fragment Masako's 'onschuld'?

9 Verdiepingsopdracht

Je kunt in dit opdrachtenboek een zestal fragmenten uit toneelstukken lezen, namelijk uit *The Beggar's Opera*, *Educating Rita*, *A Midsummer Night's Dream*, *And the Soul Shall Dance*, *Orpheus Descending* en *Solid Geometry*. Daarvan heb je er wellicht al één bekeken op video of dvd (extra opdracht aan het eind van hoofdstuk 2). Om deze opdracht te maken moet je er minstens drie bekijken. Geef daarna aan welk fragment je het meest aansprak en leg uit waarom.

Hoofdstuk

4

Heb je dat wel eens gehad, bij een film of een boek, dat je al wist hoe het afliep, of wat er in de volgende scène zou gebeuren? Dat kwam dan omdat het verhaal, of in ieder geval een deel van de verhaallijn, uit een ander verhaal was overgenomen of daarvan was afgeleid. Vooral bij films gebeurt dit vaak, en soms bewust. Dat noemt men het 'citeren' uit andere films of verhalen.

Er zijn mensen die vinden dat alle verhalen die worden geschreven, zijn afgeleid van een beperkt aantal volksverhalen. Zo zouden de meeste soaps steeds weer het Assepoesterverhaal in een andere vorm brengen. Soms wordt het vermengd met het verhaal van Romeo en Julia. Je krijgt dan ongeveer het volgende: arm meisje wordt niet gezien, maar na indrukwekkende verschijning op een feest is ze opeens ontzettend populair. Een rijke, knappe jongen wil een relatie met haar, maar het mag niet, of het kan niet. Komt dat je bekend voor?

1 Basisopdracht

Noem minstens één volksverhaal waarvan een heleboel andere verhalen zijn afgeleid. Geef daarbij een voorbeeld van zo'n afgeleid verhaal.

Verhalen

Pauline Melville komt uit Guyana, een buurland van Suriname. Na een carrière voor film en televisie (onder andere een rol in de serie *The Young Ones*) is zij zich met succes gaan richten op het schrijven. Haar korte verhalen en romans spelen zich meestal af in Guyana of de 'West Indies', de eilanden in de Caraïbische Zee waar Engels gesproken wordt, zoals Jamaica, Barbados en Antigua. Haar eerste bundel met korte verhalen heette *Shape Shifter* en won de Commonwealth Writers Prize for Best First Book en de *Guardian* Fiction Prize.

Sommige verhalen in *Shape Shifter* spelen weliswaar in London, maar hebben als onderwerp het 'thuisloze' gevoel dat mensen uit andere landen hebben als ze als immigrant in zo'n wereldstad proberen te wonen en werken.

McGregor's Journey

1 'I'm jacking',¹ said McGregor.
It was ten o'clock in the morning. The other scaffolder² hadn't turned up. It had taken him half an hour to unload the freezing scaffolding tubes from the lorry, the ringing clang of tube against tube increasingly setting
5 his teeth on edge³. That done, he set about emptying the lorry of piles of metal fittings so that the driver could get away. He banged on the side of the cab. The driver raised his thumb and backed the vehicle off the site. McGregor looked up at a sky laden with snow⁴. Then he examined the palms of his hands. They were a shiny, raw pink where the frozen metal
10 had taken off the first layer of skin. They burned him. Flexing his hands, he walked over to the foot of the unfinished, eight-storey building and began to base out the scaffold. With deft, experienced twists of the podger⁵ on the metal nuts, he fastened the four-foot tubes to the uprights, some slantwise and some horizontally so that they reached the wall. He heaved
15 the wooden planks from the pile at the foot of the wall and laid them out along the structure. Then he decided to quit the job and go drinking.

Inside the portacabin, the air was fuggy⁶ from the calor gas heater. Mr. Oates, the site manager, was on the telephone at a desk littered with papers. Pinned to a noticeboard near the door was a letter from a Mrs.
20 Kathleen Doherty, written in a loopy scrawl⁷, thanking the men for the collection after her husband's accident. McGregor read it idly as he waited. Mr. Oates put down the telephone. He looked at McGregor enquiringly. 'I'm away', said McGregor. 'Just phone the office and tell them to make up me cards and me⁸ wage packet. I'm on me way over to get them now.' 'It's
25 only ten o'clock. Can't you finish the morning?' 'No. I'm away now. Sammy says to tell you to ask for two more scaffolders.' McGregor turned to leave. 'What's your name?' asked Mr. Oates, wearily. 'Jock the jacker.' McGregor gave a wry smile. 'Mac. McGregor', he said as he left. He walked through
30 the site gates. On the street, he took a deep breath and straightened his shoulders. Rows of mean, secretive, terraced houses stretched down the road in front of him. McGregor paused to inspect the contents of his pocket. Forty pence. He set off at a brisk pace to walk the two miles to the main office. Unexpectedly, the day felt full of promise.
35 'Mr. McGregor, is it?' The dumpy girl in a brown sweater greeted him from the cashier's desk in the construction company's main office. 'Ay. That's it.' She reached in the drawer and pulled out a buff⁹ wage packet and his cards: 'We've deducted the twenty pound sub¹⁰. There's five weeks' holi-
40 day stamps on your holiday card and you can pick up the week in hand¹¹ next Thursday. OK?' The wage register was pushed across the desk and he signed it. 'Don't forget I done three hours this morning', McGregor reminded her. 'Well that won't be due until the Thursday after next. You see today's
45 Thursday and the work up until today, that's your week in hand, gets paid

next Thursday, but any work you do today doesn't get paid till the Thursday after that. OK?' McGregor felt a tightening in the muscles of his neck. 'Thanks', he said. He took the wage packet and went.

At eleven o'clock precisely, the publican unlocked the doors of his Fulham pub and McGregor stepped over the threshold into the quiet, gloomy interior. The low moan of a Hoover¹² came from somewhere over his head. Sleepily, the publican made his way behind the bar. 'Gi'us¹³ a double scotch there, please', said McGregor.

McGregor's drinking habit ran to a formula; two whiskies in quick succession while he stood at the bar and then straight out and onto the next pub. By the time he reached the fourth one it was snowing. He was somewhere in the back streets of Chelsea. The whisky had begun to do its work, cutting a warm channel through the centre of his body.

Flakes of wet snow came to rest on McGregor's eyelashes as he walked with the urgency of a man not knowing where he is going. An hour later, poised between conviviality and violence¹⁴, McGregor stood in a bar crowded with lunch-time drinkers. He was locked in intense conversation with the father of a baby with no future, a pale young man with red hair. The young father's lack of optimism was depressing him: 'How old did you say the baby was?' asked McGregor. The man consulted his watch.

'Eight and a half hours old', he said dejectedly¹⁵. 'He'll never get a home of his own, poor little blighter¹⁶. Look how many homeless there are.'

McGregor became determined to raise the man's spirits. It was like pushing an enormous boulder uphill.

'And there's no jobs', said the man. 'He'll never get a job. That's for sure. No chance.'

McGregor tried harder.

'Och, I dunno.¹⁷ You've got a wee¹⁸ boy. Kids are clever these days. They understand computers. They go to college and all sorts of strange things.'

'Only if they've got money.'

McGregor's face was flushed. He tried again. 'They get grants¹⁹. They can do anything.'

'D'you reckon?'²⁰ The red-haired man looked faintly hopeful. McGregor began to sweat: 'Jesus. Kids are magic these days. They speak out. They don't put up with any shit.' Somewhere in the back of his brain, McGregor knew that if the man slipped back into despondency, he would be obliged to punch him off his stool.

'Maybe you're right', said the man, reluctantly. McGregor's voice rose above the buzz of conversation around him as he made a final effort: 'Of course I'm right. Kids have got everything. I wish I was nine hours old. All snuggly and comfy. I wish I was a kid. And another thing. Kids love music. He'll be a musician. That's what's going to happen. He's going to be a great musician. They all play in bands. They make terrific music.'

McGregor held his breath.

'Yeah. You're right, I suppose.' The man managed a wan smile.

'Right y'are then',²¹ said McGregor, triumphantly.

The future of the child assured and the man saved from injury, McGregor made to leave. He drained the remains of his whisky. 'Slainte Mhath',²² he said in Gaelic.

The high street looked familiar but he did not recognise it. A lighted bus drew up beside him like an invitation and he stepped onto it. The upper deck of the bus was brightly lit. Stale smoke and a litter of cigarette ends on the floor gave it the bleakly cheerful air of a public bar that had unexpectedly taken to travelling through the dark afternoon. McGregor sat bolt upright in the back seat. The beginnings of a transformation were taking place. His hands gripped the rail in front of him as if he were on the Big Wheel of a funfair²³. One blazing green eye was wide open, staring ahead with fierce energy, the other was lazily half open like that of a waking child. Dried mud stiffened his jeans. Somewhere along the way, his jacket had taken off on a journey of its own. The same fine dusting of sand and cement that covered his navy-blue polo-neck sweater caused his hair to stick up in pointed, uneven spikes. Here and there in the spikes sat spangles²⁴ of snow.

...

In the underground station, the driver of the tube train leaned from his window and glared at McGregor with such malevolence, such implacable²⁵ hatred written on his swanky features²⁶, that McGregor was brought to a halt on the empty platform. The doors shut in McGregor's face. The driver continued to stare. The train remained stationary. McGregor launched into a sweet, tuneful whistle. Without warning, the driver turned and pressed a button. The doors hissed open. Within minutes of boarding the train, McGregor slept a profound²⁷ and dreamless sleep.

In this way, McGregor was borne, deep in the intestinal passages of the earth, across London²⁸. Through the black tunnels, under the river, he was carried along, first in one direction and then another. Overhead, the mammoth city, with its millions of citizens in their neon-lit offices, went about its business. And not a solitary soul was aware that far beneath the ground underfoot, McGregor was voyaging.

McGregor opened his eyes. The train had stopped. The doors stood open. He got off without knowing which station he was in. The platform was deserted. The air was warm. A numbness in his feet made him unsure that they were touching the ground and gave him the feeling of floating through the yellow-lit passages and hallways. For all he knew, he had slept for three days and three nights. Under one arch, a black dog that had strayed into the underground blocked his way, bristling and barking.

McGregor stopped and whistled at it. The dog lost interest and padded away, sniffing at the grimy, cream-tiled walls.

And then a wondrous sight met McGregor's eyes. Where the tunnel opened out onto the flat area below the escalators, a black woman, in her forties, was dancing vigorously²⁹ on the concourse under the high, domed ceiling. All on her own, she boogied and partied to strains of music that filtered down from the station entrance, a beatific³⁰ smile on her face. In one hand she held a can of lager³¹, taking swigs³² from it as her hips swung from side to side. Some other black commuters passed by, giving her a wide berth³³. McGregor watched, enchanted³⁴, as if all his

- travels had been expressly to bring him to this one point at this particular moment. One side of her coat hung down lower than the other and she'd hitched up her skirt into her belt. She finished the lager and threw down the can. Then she bebopped over to a pile of carrier-bags, dumped where the curved wall reached the ground and rummaged for some more beer. The side of her shoe was split open by the big-toe joint: 'Lard', she said. 'Look how me shoe is poppin' offa me foot.'³⁵ She opened the can, took a gulp and jived³⁶ her way back to the centre of the hall. McGregor looked on appreciatively. Then she spotted him. Her eyes gleamed with pleasure: 'Come daalin.'³⁷ She addressed him with carefree boldness. 'Dance wid me, nuh.'³⁸
- McGregor approached bashfully: 'Och. I canna dance',³⁹ he said. 'Everybody can dance', she insisted and continued to shimmy round the hall. Suddenly, McGregor joined her, leaping into the air and executing a wild, jerky Highland fling accompanied by a joyous, warlike scream. The woman shook with laughter. 'You're beautiful', said McGregor. 'Yuh⁴⁰ lie', she screeched with laughter again and stopped to catch her breath. 'It still snowin' up there?' she asked. 'I dunno', said McGregor.
- 'Lemme tell you sometin.' She beckoned him closer. 'I was up there and a cold wind from Russia came an' fasten in me back. That damn wind bit me like a snake. So I come down here.' 'And let me tell you something, lady', said McGregor. 'You are the first person I have seen all day with a big smile on their face. And I love you for it.'
- They regarded each other with mutual approval. 'Yuh sweet, man. Yuh come to carry me way wid you?'⁴¹ she teased. 'First yuh must gimme a kiss. Come nuh, man. Yuh gwaan kiss me or what?'⁴² she said boldly.
- 'Lady. You are the first real bit of humanity I've come across today, the first person with a wee bit of optimism and I'd love to kiss you.' She was close to him. Her breath smelled sweet and sharp like olives. He glanced round. The station had filled up with black people. He felt a little unsure of himself.
- 'Wait a minute. Wait a minute, lady.' He approached the guard who was still sweeping. 'Excuse me, sir. Excuse me – er this lady would like me to give her a kiss. Would that cause any bother at all?' The guard stopped sweeping and surveyed the concourse. Three youths were lounging against the wall opposite. He scratched his head: 'Well, it just could do. A lot of these youths still hot-headed after the riots, you know. Them could jus' get hold of the wrong end of the stick,⁴³ if you know what I mean. Them couldjus' think 'Here is another white man who think he own a black woman like all through history.' The guard touched McGregor kindly on the arm. 'I tell you what I suggest. You go on ahead up the stairs and let the lady follow you. Then we don' have no trouble. You can go for a nice drink together somewhere and see how you get on?' He winked. 'Lemme go tell her.'
- He walked over to the woman who was fumbling in her plastic bag. He spoke to her for a few moments and then came back: 'You jus' goon up de

stairs like I said. Don' even look back. Let she jus' pick up she bags and follow you.'

- McGregor hesitated but the woman was smiling and blowing kisses at him: 'Right y'are then', he said. 'Go on up. She will follow you. OK man?'
- The guard slapped him on the arm amicably. McGregor did as he was asked. But he was hurt. Some poison had entered him. What the guard had said about history and white men went round in his head. He held onto the rail and the escalator carried him smoothly upwards. Halfway up, he turned to check that she was following. Her eyes, blank with disappointment, were fixed on him and she was walking slowly backward away from him through the arched hallway, carrier-bags on each arm like white water wings. He watched her disappearing as if she were being drawn back into the dark tunnel. Trying to get back down he slipped, cursed, stumbled and clung onto the rail.
- The escalator bore him steadily up towards the curtain of snow that hung in the station entrance. Something was happening to him that he did not recognise. A hot substance, like lava, crawled slowly down his cheeks.

Later that night, the police arrested a man in Camberwell. He was smashing shop windows, one after the other with a scaffolding spanner.

- As the glass exploded in each one, he yelled: 'I want you to know that I never owned a fucking slave in my life. *Never.*'

Pauline Melville, *Shape Shifter*.

1 'Ik kap ermee.'	15 verslagen	34 betoverd
2 steigerbouwer	16 arme bliksem	35 'Lieve Heer, kijk toch
3 hij werd er bloed-	17 Ach, ik weet het niet.	eens hoe mijn
nerveus van	18 Schots voor 'klein'	schoen van mijn voet
4 je kon aan de lucht	19 beurzen	af splijt.'
zien dat het zou gaan	20 'Denk je dat echt?'	36 danspas, net als
sneeuwen	21 'Zie je nou wel.'	daarvoor 'bebopped'
5 soort sleutel om	22 'Gezondheid.'	en later 'shimmy'
bouten mee aan te	23 kermis	37 'Kom schatje.'
draaien	24 glittertjes	38 'Dans met mij, hee.'
6 bedompt	25 onverzettelijke	(West-Indisch
7 slordig handschrift	26 hij zag er uit als een	Engels)
vol lussen	opschepper	39 'Ach. Ik kan niet
8 Hier: 'dialect voor	27 hier: diepe slaap	dansen.' (Schots
'my').	28 De ondergrondse	dialect)
9 lichtbruine envelop	tunnels waren als	40 you (je)
10 voorschot	ingewanden in het	41 'Je bent lief, joh.
11 het loon voor deze	lichaam van Londen.	Ben je gekomen om
week	29 krachtig, vol	me mee te nemen?'
12 stofzuiger	levenslust	42 'Ga je me nou nog
13 Dialect voor: 'Geef	30 gelukzalige	kussen of niet?'
mij maar' (een dub-	31 blikje bier	43 Die jongens konden
bele whisky).	32 teugen	wel eens een verkeer-
14 zijn stemming kon zo	33 ze liepen met een	de indruk krijgen.
omslaan van gemoe-	wijde boog om haar	
delijk in agressief	heen	

2 Basisopdracht

Voordat je gaat kijken van welk volksverhaal *McGregor's Journey* elementen bevat, is het nuttig om eerst op een rijtje te zetten uit welke basiselementen dit verhaal is opgebouwd. De basiselementen voor elk verhaal zijn ruimte, verhaalfiguren en verhaalsituaties. Ruimte omvat tijd en plaats in het verhaal. Lees voor een nadere uitleg in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 2 (*Basiselementen*), 3 (*Ruimte*), 4 (*Verhaalfiguren*) en 5 (*Verhaalsituaties*) nog eens na.

Lees vervolgens *McGregor's Journey* zorgvuldig, zodat je antwoord kunt geven op de vragen.

- De tijdsopbouw in dit verhaal is vrij simpel. Alle handelingen vinden na elkaar plaats. Hoe heet die tijdsopbouw?
- Hoeveel tijd verstrijkt er in dit verhaal?
- Het hele verhaal speelt zich af in één (grote) stad. Welke stad is dat?
- De hoofdfiguur uit dit verhaal verplaatst zich door de stad. Waar hij zich aan het begin van het verhaal bevindt, is niet duidelijk. Maar als hij eenmaal in beweging komt, worden een paar wijken genoemd. Zoek op een kaart op hoe ver die plekken uit elkaar liggen.
- Weet jij waar de hoofdfiguur zich bevindt als hij zich laat vervoeren door het openbaar vervoer? Weet hij het zelf wel? Hoe komt dat?
- De schrijver heeft de hoofdfiguur geschetst door middel van uiterlijke kenmerken, innerlijke kenmerken en handelingen. Geef met een lijstje van telkens een paar sleutelwoorden aan wat je weet van zijn uiterlijk en innerlijk.
- Het handelen van de hoofdfiguur wordt in dit verhaal deels bepaald door zijn reacties op verschillende situaties waarin hij zich bevindt, deels door zijn toestand. Beschrijf kort twee reacties op situaties en geef aan wat dat jou zegt over zijn karakter. Geef daarna aan welke toestand in toenemende mate zijn handelingen beïnvloedt.
- McGregor's Journey* is het verhaal van een reis. De verschillende delen van die reis geven ook verschillende veranderingen in de gemoedstoestand van de hoofdfiguur aan. Hoe voelt hij zich als hij in het ondergrondse station aankomt? Weet hij wat hij daar te zoeken heeft?

3 Extra opdracht

Bekijk de beide afbeeldingen.

- Geef aan (in het Engels) welke elementen van *McGregor's Journey* je herkent in de twee afbeeldingen.
- Welke afbeelding spreekt je het meest aan? Leg uit (in het Engels) waarom dat zo is.

Orpheus en Eurydice, Gerhard Marcks (1948).

Orpheus en Eurydice, Sir Edward John Poynter (1862).

4 Verdiepingsopdracht

De afbeeldingen in de vorige opdracht illustreren, elk op hun eigen manier, het verhaal van Orpheus en Eurydice. Lees de volgende samenvatting van het verhaal. Schrijf daarna op met welk soort volksverhaal je hier te maken hebt. Gebruik daarbij zo nodig het Basisboek, afdeling 1, hoofdstuk 4, paragraaf 2.

Orpheus and Eurydice

- Orpheus was the son of the god Apollo and Calliope, the muse who inspired poetry. Orpheus became the best musician and singer in the world. The songs he sang and the tunes he played on his lyre moved not only people, but also gods and animals.
- Orpheus married the beautiful nymph Eurydice. But one day a poisonous snake bit her and she died. First he sang of his sorrows to the mortals in his world. But nothing happened. Orpheus then journeyed down into the Underworld to beg the king and queen there to return Eurydice to him. He met Charon, the ferryman who takes the dead across the river Styx, and Cerberus, the dog who guards the underworld. When he reached the king and queen he asked for Eurydice's release in a song, and played his lyre. The king and queen were so moved that they said the couple could leave together. But only on the condition that Orpheus must not look back at Eurydice until they were both completely out of the Underworld.
- Silently they climbed up to the opening to the world. At that point Orpheus wanted to make sure Eurydice was with him. He turned and looked at her. She was drawn back into the darkness.

Orpheus returned to the world. His songs now were all about suffering over the loss of Eurydice. He wandered aimlessly through the world and refused all offers of love. There are different stories about what happened then. One story says that Orpheus killed himself. Another says that angry women who were jealous of his single-minded love for his wife tore Orpheus to pieces and tossed his head and lyre into a river. Some folktales say that the gods were moved once again, and let Eurydice come back to him for half the year, in the spring, but that in the autumn he had to let her go again. Other stories say Orpheus's spirit returned to the Underworld, where he was happily reunited with Eurydice.

Vrij naverteld door Carel Burghout.

5 Extra opdracht

In het volgende schema staan in de linkerkolom elementen die zowel in *McGregor's Journey* als in *Orpheus and Eurydice* voorkomen. Vul in de kolommen 'Orpheus' en 'McGregor' een regel uit het betreffende verhaal in, waarin sprake is van het genoemde element.

Element	Orpheus	McGregor
Journey to the 'underworld'	Orpheus then journeyed down into the Underworld	McGregor was borne, deep in the intestinal passages of the earth
Crossing a river		
The dog that 'guards' the underworld		
Music		
Doubt		
Losing his beloved on the way back up		

6 Basisopdracht

- Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 7 (*Thema en motieven*).
- Geef aan wat het thema van *McGregor's Journey* is en welke motieven je hebt gevonden.

Gedichten

Het oude verhaal van Orpheus en Eurydice is altijd tot de verbeelding blijven spreken en is op vele verschillende manieren door de eeuwen heen herhaald. Vooral in dichtvorm zijn er veel Engelse versies van.

Hier vind je een gedicht uit 1999 waarin de dichter het verhaal over de held, die zich in een vreemde en akelige wereld begeeft om zijn geliefde terug te vinden, uit de Griekse Oudheid overhevelt naar het hier en nu van een groot vliegveld. O'Hare is een van de grootste vliegvelden ter wereld en als je daar iemand moet zoeken tussen alle gestresste reizigers is dat beslist geen pretje. Doug Tanoury is een dichter die zijn gedichten zelf publiceert (veel ervan kun je op het internet vinden) en die regelmatig teruggrijpt naar de klassieke oudheid om zijn gedichten een extra lading mee te geven.

Orpheus in O'Hare

- 1 Under jaundiced ¹ light from recessed lamps ²
Conversations run incessantly ³
Like water in a fountain and
Blend with the unceasing whirs ⁴
- 5 Of jet engines and overhead pages ⁵
Too weak to hear like neighbor's
Voices distorted and muffled by
Apartment walls
- 1 'Jaundice' betekent: geelzucht.
Waarschijnlijk bedoelt de dichter hier dat het licht een akelig soort geel is.
- 2 lampen die in het plafond verzonken zijn
- 3 onophoudelijk
- 4 het geluid van iets dat draait, hier vliegtuigmotoren
- 5 oproepen over een geluidssysteem

I am Orpheus descended in the underworld
 10 Moving through the dull glow of Hades
 Filled with spirits trapped and trudging ⁶
 Aimless in corridors with terrazzo floors ⁷
 As I search for Eurydice in airport
 Lounges or standing at a payphone
 15 Slipping one black pump ⁸ on and off
 Her foot.

6 zich voortslepen, ploeteren
 7 stenen vloeren

8 schoen met hoge hak

Doug Tanoury.

7 Basisopdracht

- Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 5, paragraaf 2 *Vergelijking met proza*. Het gedicht *Orpheus in O'Hare* geeft heel beknopt iets weer. Hoe past het bij het oorspronkelijke verhaal van Orpheus en Eurydice (zie de paragraaf *Verhalen* in dit hoofdstuk)? Geef aan waarom je dat vindt.
- Welke twee voorbeelden van beeldspraak vind je in de eerste strofe van *Orpheus in O'Hare*? Wat zegt de dichter hiermee over de manier waarop de ik-figuur zijn omgeving ervaart?

8 Extra opdracht

- O'Hare is het vliegveld van Chicago, een van de grootste luchthavens in de wereld. Waarom zou de ik-figuur deze plek vergelijken met de onderwereld uit het Orpheus-verhaal?
- De ik-figuur in *Orpheus in O'Hare* is op zoek naar Eurydice. Denk je dat hij zijn vrouw of vriendin zoekt, of is hier iets anders aan de hand? Leg uit waarom je dat denkt.

Er zijn interpretaties van het Orpheus-verhaal waarin men stelt dat het gaat om het geven van een verklaring voor het 'waarom' van de seizoenen. In die verklaring krijgt Orpheus Eurydice elk jaar weer terug voor een half jaar (lente en zomer) en moet zij daarna weer terug naar de Onderwereld (herfst en winter).

Al in de prehistorie ontstonden er verhalen die moesten verklaren hoe in de lente nieuw leven ontstaat na de (symbolische) dood van de winter. Het is ook het verhaal van zaaien en oogsten. Die verhalen vormden later de basis van weer andere verhalen waarin wederopstanding, dat wil zeggen leven na de dood, uitgelegd werd. Het verhaal van wederopstanding in het Christendom wordt nog steeds symbolisch uitgedrukt in het nuttigen van voedsel en drank (brood en wijn in de mis). Dat voedsel is op zijn beurt weer een product van de 'wederopstanding' van de natuur.

De volgende gedichten vertellen ook een verhaal dat in vele culturen in verschillende vormen terugkomt. De Engelse dichter Ted Hughes (schrijver van *The Golden Boy*) onderzocht in zijn uitgebreide oeuvre telkens weer de relatie van de mens tot de natuur en oude mythologieën. Het gedicht *John Barleycorn Must Die* is een bekende ballade uit de 17e eeuw waarin op een merkwaardige manier verteld wordt wat erbij komt kijken als je bier wilt brouwen. Dit gedicht is een goed voorbeeld van zo'n eeuwenoud verhaal over wederopstanding.

The Golden Boy

- 1 In March he was buried
And nobody cried
Buried in the dirt
Nobody protested
5 Where grubs and insects
That nobody knows
With outer-space faces
That nobody loves
Can make him their feast
10 As if nobody cared
But the Lord's mother
Full of her love
Found him underground
And wrapped him with love
15 As if he were her baby
her own born love
She nursed him with miracles
And starry love
And he began to live
20 And to thrive upon her love
He grew night and day
And his murderers were glad
He grew like a fire
45 And his murderers were happy
He grew lithe and tall
And his murderers were joyful
He toiled in the fields
And his murderers cared for him
He grew a gold beard
30 And his murderers laughed
With terrible steel
They slew him in the furrow
With terrible steel
They beat his bones from him
35 With terrible steel
They ground him to powder
They baked him in ovens
They sliced him on tables
They ate him they ate him
40 They ate him they ate him
Thanking the Lord
Thanking the Wheat
Thanking the Bread
For bringing them life
Today and tomorrow
45 Out of the dirt

Ted Hughes, *Season Songs*.

John Barleycorn Must Die

- 1 There were three men come from the West
Their fortunes for to try,
And these three made a solemn vow:
'John Barleycorn must die.'
5 They plowed, they sowed, they harrowed him in,
Threw clods upon his head,
'Til these three men were satisfied
John Barleycorn was dead.
They let him lie for a very long time,
10 'Til the rains from heaven did fall,
When little Sir John raised up his head
And so amazed them all.
They let him stand 'til Mid-Summer's Day
When he looked both pale and wan;
15 Then little Sir John grew a long, long beard
And so became a man.

- They hired men with their scythes so sharp
To cut him off at the knee;
They rolled him and tied him around the waist,
20 And served him barbarously.

They hired men with their sharp pitchforks
To pierce him to the heart,
But the loader did serve him worse than that,
For he bound him to the cart.

- 25 They wheeled him 'round and around the field
'Til they came unto a barn,
And there they took a solemn oath
On poor John Barleycorn.

- They hired men with their crab-tree sticks
30 To split him skin from bone,
But the miller did serve him worse than that,
For he ground him between two stones.

- There's little Sir John in the nut-brown bowl,
And there's brandy in the glass,
35 And little Sir John in the nut-brown bowl
Proved the strongest man at last.

- The huntsman cannot hunt the fox
Nor loudly blow his horn
And the tinker cannot mend his pots
40 Without John Barleycorn.

Anoniem, folksong.

9 Basisopdracht

- Wie is de hoofdpersoon in beide gedichten en wat is het resultaat van alles wat zijn 'moordenaars' met hem doen?
- Wat is het verschil tussen beide gedichten als je ziet welke vorm de hoofdpersoon uiteindelijk aanneemt?
- Aan wie denk je als je in het gedicht van Ted Hughes 'The Lord's mother' tegenkomt?
- Welke wonderen (*miracles*) worden aan 'The Lord's mother' toegeschreven?
- Welke betekenis heeft het eten van 'brood' in de katholieke kerk?
- Wat is het thema van de gedichten?
- Welk gedicht spreekt je het meest aan? Leg je antwoord uit.
- Kun je, los van het verhaal van Christus, nog andere verhalen noemen die over dit thema gaan?

Toneel

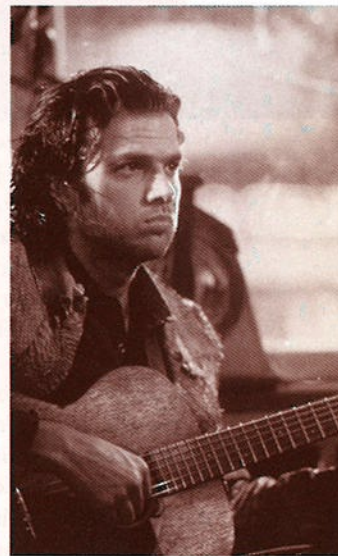
Het verhaal van Orpheus, de held die in de Onderwereld moet afdalen om zijn geliefde Eurydice terug te halen uit de dood, maar daar door zijn aarzeling maar ten dele in slaagt, is in de literatuur op veel verschillende manieren verteld. Een beroemde versie van het verhaal is het toneelstuk *Orpheus Descending* (1959) van Tennessee Williams. In *Orpheus Descending* is het racistische Zuiden de hel, waaruit de rijke alcoholiste Carol en de ongelukkig getrouwde Lady elk op hun eigen wijze willen ontsnappen met behulp van de zwerver Val Xavier, een rondreizende blues-gitarist. Het stuk wordt met grote regelmaat gespeeld en is in 1990 verfilmd met onder andere Vanessa Redgrave.

Het hierna volgende fragment uit komt uit het begin van de tweede scène. Val is teruggekomen om zijn gitaar op te halen, Lady komt naar beneden om te bellen en weet niet dat Val er is.

Orpheus Descending

- 1 **Lady:** Ge' me the drugstore, will you? I know the drugstore's closed, this is Mrs. Torrance, my store's closed, too, but I got a sick man here, just back from the hospital, yeah, yeah, an emergency, wake up Mrs. Dubinsky, keep ringing till he answers, it's an emergency!
- 5 (Pause, she mutters under her breath.) I wish I was dead, dead ...
- Val:** (Quietly) No, you don't, Lady. (She gasps, turning and seeing him, without leaving the phone, she rings the cashbox open and snatches out something.)
- 10 **Lady:** What're you doing here? You know this store is closed!
- Val:** I seen a light was still on and the door was open so I come back to –
- Lady:** You see what I got in my hand? (Raises revolver above level of counter.)
- Val:** You going to shoot me?
- 15 **Lady:** You better believe it if you don't get out of here, mister!
- Val:** That's alright, Lady, I just come back to pick up my guitar.
- Lady:** To pick up your guitar? (He lifts it gravely¹) – Huh.
- Val:** Miss Talbot brought me here. I was here when you got back from Memphis, don't you remember?
- 20 **Lady:** Aw. Aw, yeah ... You been here all this time?
- Val:** No. I went out and come back.
- Lady:** (into the phone) I told you to keep ringing till he answers! Go on, keep ringing, keep ringing! (Then to Val) You went out and come back?
- 25 **Val:** Yeah.
- Lady:** What for?
- Val:** You know that girl that was here?
- Lady:** Carol Cutrere?
- Val:** She said she had car trouble and could I fix it.
- 30 **Lady:** – Did you fix it?
- Val:** She didn't have no car trouble, that wasn't her trouble, oh, she had trouble all right, but that wasn't it.
- Lady:** What was her trouble?
- Val:** She made a mistake about me.

- 35 **Lady:** What mistake?
- Val:** She thought I had a sign 'Male at Stud'² hung on me?
- Lady:** She thought you –? (into the phone suddenly) Oh, Mr. Dubinsky, I'm sorry to wake you up but I just brought my husband back from the Memphis hospital and I left my box of luminal tablets in the – I got to have some! I ain't slep³ for three nights, I'm going to pieces, you hear me, I'm going to pieces. I ain't slept in three nights, I got to have some tonight. Now you look here, if you want to keep my trade, you send me over some tablets. Then bring them yourself, God damn it, excuse my French!⁴ Because I'm going to pieces right this minute! (Hangs up violently.) – Mannage la miseria! – Christ ... I'm shivering! – It's cold as a Goddam ice-plant in this store, I don't know why, it never seems to hold heat, the ceiling's too high or something, it don't hold heat at all. – Now what do you want? I got to go upstairs.
- 50 **Val:** Here. Put this on you. (He removes his jacket and hands it to her. She doesn't take it at once, stares at him questioningly and then slowly takes the jacket in her hands and examines it, running her fingers curiously over the snakeskin.)
- Lady:** What is this stuff this thing's made of? It looks like it was snakeskin.
- 55 **Val:** Yeah, well, that's what it is.
- Lady:** What're you doing with a snakeskin jacket?
- Val:** It's a sort of trademark; people call me Snakeskin.
- Lady:** Who calls you Snakeskin?
- 60 **Val:** Oh, in the bars, the sort of places that I work in – but I've quit that. I'm through with that stuff now ...
- Lady:** You're a – entertainer?
- Val:** I sing and play the guitar.
- Lady:** – Aw? (She puts the jacket on as if to explore it). It feels warm all right.
- 65 **Val:** It's warm from my body, I guess ...
- Lady:** You must be a warm-blooded boy ...
- Val:** That's right ...
- Lady:** Well, what in God's name are you lookin' for around here?
- 70 **Val:** – Work.
- Lady:** Boys like you don't work.
- Val:** What d' you mean by boys like me?
- Lady:** Ones that play the guitar and go around talkin' about how warm they are ...
- 75 **Val:** It happens to be the truth. My temperature is always a couple of degrees above normal the same as a dog's, it's normal for me the same as a dog's that's the truth ...
- (Lady tells Val about her Italian father, who was burned to death in his orchard. There is a knock on the ceiling as her invalid husband calls her ...)
- 80 **Lady:** I got to go up, I'm being called for.
- (She turns out the light over the counter and at the same moment he begins to sing softly with his guitar: 'Heavenly Grass.' He suddenly stops short and says abruptly)
- 85

Kevin Anderson als Val in de film *Orpheus Descending* (1990).

- > **Val:** I do electric repairs. (Lady stares at him softly.) I can do all kinds of odd jobs⁵. Lady, I'm thirty today and I'm through with the life that I've been leading. (Pause. Dog bays in the distance.) I live in corruption but I'm not corrupted. Here is why. (Picks up his guitar). My life's companion! It washes me clean like water when anything unclean has touched me ... (plays softly, with a slow smile)
- Lady:** What's all that writing on it?
- Val:** Autographs⁶ of musicians I run into here and there.
- Lady:** Can I see it?
- Val:** Turn on that light above you.
(She switches on a green-shaded bulb over the counter. Val holds the instrument tenderly between them as if it were a child; his voice is soft, intimate, tender.)
- Val:** See this name? Leadbelly?
- Lady:** Leadbelly?
- Val:** Greatest man ever lived on the twelve-string guitar! Played it so good he broke the stone heart of a Texas governor with it and won himself a pardon⁷ out of jail ... And see this name Oliver? King Oliver? That name is immortal, Lady. Greatest man since Gabriel on a horn ...
- Lady:** What's this name?
- Val:** Oh. That name? That name is also immortal. The name Bessie Smith is written in the stars! – Jim Crow killed her, John Barleycorn and Jim Crow killed Bessie Smith but that's another story.

Tennessee Williams.

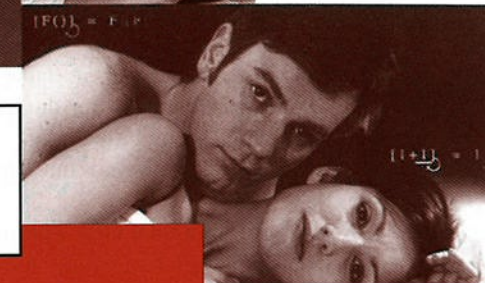
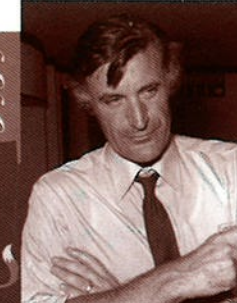
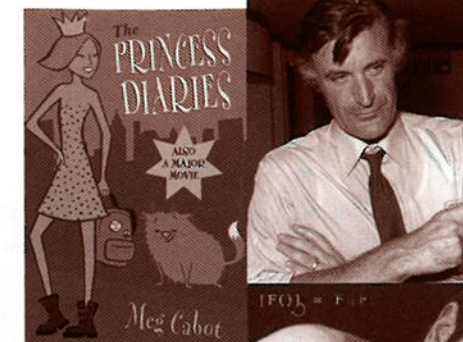
1 erg serieus	4 Sorry, dat ik zo	6 handtekeningen
2 dekhengst	vloek!	7 hij werd vrijgelaten
3 haven't slept	5 klusjes	

10 Basisopdracht

- Lady heeft het koud. Zou je dat verwachten in het Amerikaanse Zuiden?
- Symbolisch bevindt Lady zich in de hel. Hoe stel je je de hel voor qua temperatuur?
- Wat zegt Val over zijn (lichaams)temperatuur? Is dat niet vreemd voor iemand die zich Snakeskin laat noemen? Leg je antwoord uit.
- Op welke manier sluit het verhaal over Leadbelly aan bij het Orpheus-verhaal? (Lees zonodig *Orpheus and Eurydice* in de paragraaf Verhalen van dit hoofdstuk.)
- Wat bedoelt Val als hij zegt dat Bessie Smith gedood is door John Barleycorn en Jim Crow?
- Lees de inleidende informatie over *Orpheus Descending* van Tennessee Williams nog eens. Lees daarna in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 7, paragraaf 2 *Toneelsoorten*. Zoek uit tot welke soort dit toneelstuk behoort. Geef aan waarom je dat denkt. Gebruik daarbij de termen uit het Basisboek.

11 Extra opdracht

Zoek de namen *Leadbelly*, *King Oliver* en *Bessie Smith* op in een encyclopedie of ander naslagwerk. Leg uit waarom Val de drie genoemde musici 'immortal' noemt.

Hoofdstuk

5

Niet absoluut alles wat een schrijver schrijft, is meteen bedoeld voor een lezer. Een goed voorbeeld is het wereldberoemde dagboek van Anne Frank, gepubliceerd onder de naam *Het Achterhuis*, waarin een joods meisje in het bezette Nederland van de vroege jaren veertig van de vorige eeuw haar indrukken van haar leven als onderduikster in een geheime kamer, het 'Achterhuis', opschreef. Het dagboek werd later uitgegeven en is nog steeds een bestseller.

Dagboeken worden echter ook gebruikt door schrijvers die wel degelijk publicatie voor ogen hebben en een verteller ten tonele voeren die niet echt bestaat. Een vergelijkbare 'vertrouwelijke' vorm is de roman in briefvorm. Inmiddels zijn er ook romans geschreven waarin e-mails zijn verwerkt.

De volgende fragmenten uit fictieve dagboeken geven je een goed beeld van de levendigheid en veelzijdigheid van dit genre.

Verhalen

Meg Cabot's *Princess Diaries* zijn bestsellers. Er zijn al meerdere delen verschenen. De verfilming van het eerste deel ontbeert helaas alle leuke scherpe kantjes van het verhaal. Daarin is de hoofdpersoon Mia een eigenwijze tiener in New York die haar zorgen over de lijfelijke liefde tussen haar moeder en haar leraar wiskunde afwisselt met scherpe observaties van de mensen om haar heen. Mia krijgt te horen dat ze een prinses is van een rijk Europees dwergstaatje en zich moet gaan voorbereiden op haar toekomstige ceremoniële rol. In het volgende fragment heeft Mia haar hoogbegaafde vriendin Lilly nog niet verteld wat er met haar is gebeurd. Lilly en Mia hebben ruzie omdat Mia, gewoonlijk volgzaam, maar nu gestrest door alles wat op haar afkomt, de bazige Lilly eens flink de waarheid heeft gezegd.

The Princess Diaries

1 Monday, October 13

... So even if Lilly and I weren't in a fight, I wouldn't have been able to sit with her at lunch today. She's become the queen of the cause celebre¹. All these people were clustered around the table where she and I and Shameeka and Ling Su normally eat our dumplings² from Big Wong. Boris Pelkowski was sitting where I usually sit.

Lilly must be in heaven. She's always wanted to be worshipped³ by a musical genius.

So I was standing there like a total idiot with my stupid tray of stupid salad, which was the only vegetarian entree⁴ today, since they ran out of cans of Sterno⁵ for the bean and grain bar, and I was like, Who am I going to sit by? There are only about ten tables in our caff⁶, since we have rotating lunch shifts: there's the table where I sit with Lilly, and then the jock⁷ table, the cheerleader table, the rich kid table, the hip hop table, the druggie table, the drama freak⁸ table, the National Honors Society⁹ table, the foreign exchange students table, and the table where Tina Hakim Baba sits every day with her bodyguard.

I couldn't sit with the jocks or the cheerleaders, because I'm not one. I couldn't sit at the rich kids table because I don't have a cell phone or a broker¹⁰. I'm not into hip hopping or drugs, I didn't get a part in the latest play, and with my F in Algebra, the chances of my getting into the National Honors Society is like nil¹¹, and I can't understand anything the foreign exchange students say.

I looked at Tina Hakim Baba. She had a salad in front of her, just like me. Only Tina eats salad because she has a weight problem, not because she's a vegetarian. She was reading a romance novel. It had a photograph on the front of a teenage boy with his arms around a teenage girl. The teenage girl had long blonde hair and pretty big breasts for someone with such thin thighs. She looked exactly the way I know my grandmother wants me to look.

I walked over and put my tray down in front of Tina Hakim Baba's. 'Can I sit here?' I asked.

Tina looked up from her book. She had an expression of total shock on her face. She looked at me, and then she looked at her bodyguard. He was a tall, dark-skinned man in a black suit. He had on sunglasses even though we were inside. I think Lars could probably have taken him¹², if it had come down to a fight between the two of them.

When Tina looked at her bodyguard, he looked at me, at least I think he did; it was hard to tell with those sunglasses – and nodded.

40 Tina smiled really big at me. 'Please', she said, laying down her book. 'Sit with me.'

I sat down. I felt kind of bad, seeing Tina smile like that. Like maybe I should have asked to sit down with her before. But I used to think she was such a freak, because she rode to school in a limo and had a bodyguard.

45 I don't think she's as much of a freak now.

Tina and I ate our salads and talked about how much school food sucks. She told me about her diet. She wants to lose twenty pounds by the Cultural Diversity Dance. But the Cultural Diversity Dance is this Saturday, so I don't know how that's going to work out for her. I asked

50 Tina if she had a date for the Cultural Diversity Dance or something, and she got all giggly and said yes she did. She's going with a guy from Trinity, which is, another private school in Manhattan. The guy's name is Dave Farouq El-Abar.

55 Hello? It isn't fair. Even Tina Hakim Baba, whose father doesn't allow her to walk two blocks to school, has been asked out by someone.

Well, she's got breasts so I guess that's why.

60 Tina is pretty nice. When she went up to go to the jet-line¹³ to get another diet soda – the bodyguard went with her: God, if Lars ever started shadowing me like that, I'd kill myself – I read the back of her book. It was called *I Think My Name*

65 *Is Anna*, and it was about a girl who woke up from a coma and couldn't remember who she was. This really cute boy comes to visit her in the hospital and tells her that her name is Amanda and that he's her boyfriend. She spends the rest of the book trying to figure out whether or not he's lying.

70 I am so sure! If some cute boy wants to tell you that he's your boyfriend, why wouldn't you just let him? Some girls don't know when they've got it made.

75 While I was reading the back of the book, this shadow fell over it, and I looked up and there was Lana Weinberger. It must have been a game day¹⁴, because she had on her cheerleader uniform, a green-and-white pleated mini-skirt and a tight white sweater with a giant A across the front of it. I think she stuffs her pom-poms¹⁵ down her bra when she isn't using them.

Otherwise, I don't see how her chest could stick out so much.

80 'Nice hair, Amelia', she said, in her snotty¹⁶ voice. 'Who are you supposed to be? Tank Girl¹⁷?'

I looked past her. Josh Richter was standing there with some of his dumb jock friends. They weren't paying any attention to me and Lana. They were talking about a party they'd been to over the weekend. They were all

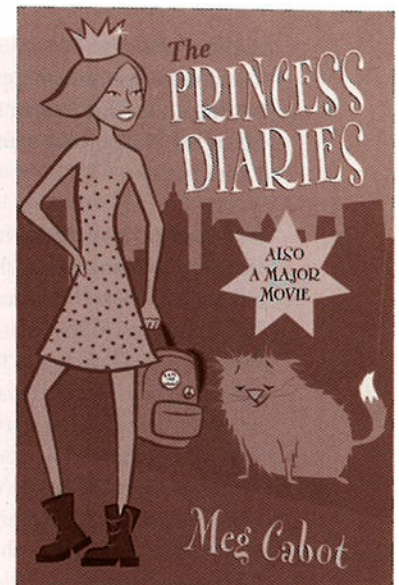
85 'wrecked' from having consumed too much beer.¹⁸

I wonder if their coach knows.

'What do you call this colour, anyway?' Lana wanted to know. She touched the top of my head. 'Pus Yellow?'

90 Tina Hakim Baba and her bodyguard came back while Lana was standing there tormenting¹⁹ me. In addition to her diet soda²⁰, Tina had purchased²¹ a Nutty Royale ice cream cone, which she gave to me. I thought this was very nice of her, considering the fact that I'd hardly ever spoken to her before.

But Lana didn't see the niceness of this gesture. Instead she asked all innocently, 'Oh, Tina, did you buy that ice cream for Mia here? Did your daddy give you an extra hundred dollars today, so you could buy yourself a new friend?' Tina's dark eyes filled up with hurt. The bodyguard saw this and opened his mouth.

Then a strange thing happened. I was sitting there, looking at the tears
 100 welling up in Tina Hakim Baba's eyes, and then the next thing I knew, I'd
 taken my Nutty Royale and thrust it with all my might at the front of
 Lana's sweater.

Lana looked down at the vanilla ice cream, hard chocolate shell, and nuts
 that were sticking to her chest. Josh Richter and the other jocks stopped
 105 talking and looked at Lana's chest too.

The noise level in the cafeteria plummeted ²² to the quietest I've heard it.
 Everyone was looking at the ice cream cone sticking to Lana's chest. It
 was so quiet, I could hear Boris breathing through the wires of his
 retainer ²³. Then Lana started to scream.

110 'You-you -' I guess she couldn't think of a word bad enough to call me.
 'You-you ... Look what you've done! Look what you've done to my sweater!' I
 stood up and grabbed my tray. 'Come on, Tina', I said. I was still really
 mad, so my voice didn't shake or anything.

'Let's go somewhere a little bit quieter.' Tina, her big brown eyes on the
 115 sugar cone sticking out the middle of the A on Lana's chest, picked up her
 tray and followed me. The bodyguard followed Tina. I could swear he
 was laughing.

As Tina and I walked past the table where Lilly and I usually sat, I saw
 Lilly staring at me with her mouth open. She had obviously seen the
 120 whole thing.

Well, I guess she's going to have to change her diagnosis: I am not
 unassertive. Not when I don't want to be. I'm not sure, but as Tina and her
 bodyguard and I left I thought I heard some applause coming from the
 geek ²⁴ table. I think self-actualization ²⁵ might be right around the corner.

Meg Cabot.

1 Letterlijk: beroemde zaak. Een zaak waar- in de belangen heel sterk tegengesteld zijn. In dit geval wil Lily dat een winkel geboycot wordt.	9 de uitblinkende leer- lingen die meedoen aan een programma voor bollebozen	team aan te moedigen
2 noedels	10 ik heb geen tussen- persoon die mijn aandelenportfolio beheert	16 bekakte, arrogante
3 aanbeden	11 geen enkele kans	17 Tank Girl is de punk- hoofdfiguur uit een populaire strip (en film).
4 voorgerecht	12 ik denk dat Lars (Mia's eigen body- guard) hem wel aan zou kunnen	18 Ze stonden op te scheppen over hun katers.
5 soort brandstof die ze in het leger (en blijkbaar ook in de schoolkeuken) gebruiken om mee te koken	13 rij voor de frisdrank- automaten	19 kwellen
6 cafeteria, school- restaurant	14 Het moet een dag zijn geweest waarop er een wedstrijd wordt gespeeld.	20 light frisdrank
7 sportjongens	15 pluizige ballen waar- mee cheerleaders zwaaien om hun	21 gekocht
8 leerlingen die zich bezig houden met schooltoneel		22 Het werd met een klap bijna helemaal stil in het school- restaurant
		23 beugel
		24 de nerds en andere buitenbeentjes
		25 hier: assertiviteit

Catherine, of Birdy, zoals anderen haar wel eens noemen, heeft heel andere proble-
 men dan de voorgaande dagboekschrijfster. Zij is een jong meisje in een heel ande-
 re wereld (de Middeleeuwen in Engeland, het jaar 1290 om precies te zijn) dat heel
 graag nog een jong en eigenwijs wicht wil blijven. Dit tot groot verdriet en frustra-
 tie van haar ouders. Haar moeder ziet graag dat zij manieren leert en dat ze zich als
 een adellijke dame gaat gedragen, terwijl haar vader haar wil uithuwelijken aan een
 goede partij, zodat zijn vermogen en aanzien als kleine landheer zullen groeien. Het
 bijhouden van haar dagboek is aanvankelijk geen keus, maar een opgelegde taak.

Catherine Called Birdy

1 12th day of September. I am commanded ¹ to write an account ² of my
 days: I am bit by fleas ³ and plagued by family ⁴. That is all there is to say.

13th day of September. My father must suffer from ale head ⁵ this day for
 he cracked me twice ⁶ before dinner instead of once. I hope his angry
 5 liver bursts.

14th day of September. Tangled my spinning again. ⁷ Corpus bones ⁸, what
 a torture.

15th day of September. Today the sun shone and the villagers sowed hay,
 gathered apples, and pulled fish from the stream. I, trapped inside, spent
 10 two hours embroidering ⁹ a cloth for the church and three hours picking
 out my stitches ¹⁰ after my mother saw it. I wish I were a villager.

16th day of September. Spinning. Tangled.

17th day of September. Untangled.

18th day of September. If my brother Edward thinks that writing this
 15 account of my days will help me grow less childish and more learned, he
 will have to write it. I will do this no longer. And I will not spin. And I will
 not eat. Less childish indeed. ¹¹

19th day of September. I am delivered ¹²! My mother and I have made a
 bargain ¹³. I may forgo spinning ¹⁴ as long as I write this account for
 20 Edward. My mother is not much for writing but has it in her heart to
 please Edward, especially now he is gone to be a monk, and I would do
 worse things to escape the foolish boredom of spinning. So I will write.
 What follows will be my book – the book of Catherine, called Little Bird
 or Birdy, daughter of Rollo and the lady Aislinn, sister to Thomas,
 25 Edward, and the abominable ¹⁵ Robert, of the village of Stonebridge in the
 Shire ¹⁶ of Lincoln, in the country of England, in the hands of God. Begun
 this 19th day of September in the year of Our Lord 1290, the fourteenth
 year of my life. The skins ¹⁷ are my father's, left over from the household
 accounts, and the ink also. The writing I learned of my brother Edward,
 30 but the words are my own. Picked off twenty-nine fleas today.

20th day of September. Today I chased a rat about the hall with a broom
 and set the broom afire, ruined my embroidery, threw it in the privy ¹⁸,

ate too much for dinner, hid in the barn and sulked¹⁹, teased the littlest kitchen boy until he cried, turned the mattresses, took the linen outside
 35 for airing, hid from Morwenna and her endless chores²⁰, ate supper, brought in the forgotten linen now wet with dew, endured scolding and slapping from Morwenna, pinched Perkin, and went to bed. And having writ²¹ this, Edward, I feel no less childish or more learned than I was.

21st day of September. Something is astir.²² I can feel my father's eyes
 40 following me about the hall, regarding me as he would a new warhorse or a bull bought for breeding. I am surprised that he has not asked to examine my hooves. And he asks me questions, the beast who never speaks to me except with the flat of his hand to my cheek or my rump²³. This morning: 'Exactly how old are you, daughter?' This forenoon²⁴:
 45 'Have you all your teeth?' 'Is your breath sweet or foul?'²⁵ 'Are you a good eater?' 'What color is your hair when it is clean?'

Before supper: 'How are your sewing and your bowels²⁶ and your conversation?' What is brewing here?

Sometimes I miss my brothers, even the abominable Robert. With Robert
 50 and Thomas away in the king's service and Edward at his abbey, there are fewer people about for my father to bother, so he mostly fixes upon me.²⁷

22nd day of September. I am a prisoner to my needle again today, hemming
 linen in the solar²⁸ with my mother and her women. This chamber is pleasant, large and sunny, with my mother and father's big bed on one
 55 side and, on the other, a window that looks out on the world I could be enjoying were I not in here sewing. I can see across the yard, past the stables and privy and cowshed, to the river and the gatehouse, over the fields to the village beyond. Cottages line the dusty road leading to the church at the far end. Dogs and geese and children tumble in play while the vil-
 60 lagers plough. Would I were²⁹ tumbling – or even ploughing – with them. Here in my prison my mother works and gossips with her women as if she didn't mind being chained to needle and spindle. My nurse Morwenna, now that I am near grown and not in need of her nursing, tortures me with complaints about the length of my stitches and the
 65 colors of my silk and the thumbprints on the altar cloth I am hemming. If I had to be born a lady, why not a rich lady, so someone else could do the work and I could lie on a silken bed and listen to a beautiful minstrel sing while my servants hemmed? Instead I am the daughter of a country knight with but³⁰ ten servants, seventy villagers, no minstrel, and acres
 70 of unhemmed linen. It grumbles my guts.³¹ I do not know what the sky is like today or whether the berries have ripened. Has Perkin's best goat dropped her kid yet? ³² Did Wat the Farrier³³ finally beat Sym at wrestling? I do not know. I am trapped here inside hemming. Morwenna says it is the altar cloth for me. Corpus bones!

75 23rd day of September. There was a hanging in Riverford today. I am being punished for impudence³⁴ again, so was not allowed to go. I am near fourteen and have never yet seen a hanging. My life is barren³⁵.

24th day of September. The stars and my family align to make my life black and miserable.³⁶ My mother seeks to make me a fine lady-dumb, docile,
 80 and accomplished³⁷ – so I must take lady-lessons and keep my mouth

closed. My brother Edward thinks even girls should not be ignorant³⁸, so he taught me to read holy books and to write, even though I would rather sit in an apple tree and wonder. Now my father, the toad, *conspires*³⁹ to sell me like a cheese to some lack-wit⁴⁰ seeking a wife. What makes this
 85 clodpole⁴¹ suitor⁴² anxious to have me⁴³? I am no beauty, being sun-browned and gray-eyed, with poor eyesight and a stubborn disposition⁴⁴. My family holds but two small manors⁴⁵. We have plenty of cheese and apples but no silver or jewels or boundless⁴⁶ acres to attract a suitor. Corpus bones! He comes to dine with us in two days' time. I plan to cross
 90 my eyes and drool in my meat.⁴⁷

26th day of September. Master Lack-Wit comes today, despite my mother's objections⁴⁸. Although she is wed to a knight of no significance⁴⁹, her fathers were kings in Britain long ago, she says. And my suitor is but a wool merchant from Great Yarmouth who aspires to be mayor⁵⁰ and
 95 thinks a wife with noble relations, no matter how distant, will be an advantage.

My father bellowed, 'Sweet Judas, lady, think you we can eat your royal ancestors⁵¹ or plant your family name? The man stinks of gold. If he will have her and pay well for the privilege, your daughter will be a wife.'
 100 When there is money involved, my father can be quite well spoken.

The hour of vespers⁵², later this day: My suitor has come and gone. The day was gray and drippy so I sat in the privy to watch him arrive. I thought it well to know my enemy.

Master Lack-Wit was of middle years and fashionably pale. He was also
 105 a mile high and bony as a herring, with gooseberry eyes, chin like a hatchet⁵³, and tufts of orange hair sprouting from his head, his ears, and his nose. And all his ugliness came wrapped in glorious robes of samite⁵⁴ and ermine⁵⁵ that fell to big red leather boots. It put me in mind of the time I put my mother's velvet⁵⁶ cap and veil on Perkin's granny's rooster.
 110 Hanging on to the arm of Rhys from the stables, for the yard was slippery with rain and horse droppings and chicken dung, he greeted us: 'Good fordood to you, by lord, and to you, Lady Aislidd. I ab hodored to bisit your bodeest badder and beet the baided.'⁵⁷

I thought first he spoke in some foreign tongue or a cipher⁵⁸ designed to conceal a secret message, but it seems only that his nose was plugged⁵⁹.
 115 And it stayed plugged throughout his entire visit, while he breathed and chewed and chattered through his open mouth. Corpus bones! He troubled my stomach no little bit and I determined to rid us of him this very day.

120 I rubbed my nose until it shone red, blacked out my front teeth with soot⁶⁰, and dressed my hair with the mouse bones I found under the rushes in the hall.⁶¹ All through dinner, while he talked of his warehouses stuffed with greasy wool and the pleasures of the annual Yarmouth herring fair, I smiled my gaptooth smile⁶² at him and wiggled my ears. My father's crack still rings my head but Master Lack-Wit left without a betrothal⁶³.
 125

27th day of September. Being imprisoned in the solar was none so bad this day, for I heard welcome gossip. My uncle George is coming home. Near twenty years ago he went crusading⁶⁴ with Prince Edward. Edward

came home to be king but George stayed, finding other lords to serve. My mother says he is brave and honorable⁶⁵. My father says he is woolly-witted⁶⁶. Morwenna, who was nurse to my mother before me, just sighs and winks at me.

Since my uncle George has had experience with adventures, I am hoping that he can help me escape this life of hemming and mending and fishing for husbands. I would much prefer crusading, swinging my sword at heathens⁶⁷ and sleeping under starry skies on the other end of the world. I told all this to the cages of birds in my chamber and they listened quite politely. I began to keep birds in order to hear their chirping, but most often now they have to listen to mine.

Karen Cushman.

1 opgedragen	met een plank erover	36 De sterren (het
2 verslag	om op te zitten	noodlot) en mijn
3 vlooien hebben me	19 ik ging zitten sippen	familie zweren
gebeten	20 karweitjes, klussen	samen om mijn leven
4 mijn familie heeft me	21 written	ongelukkig te maken.
op mijn zenuwen	22 Er hangt iets in de	37 ze moet de juiste din-
gewerkt	lucht, ik vertrouw het	gen geleerd hebben
5 mijn vader had een	niet helemaal.	38 onwetend, dom
kater	23 mijn achterste	(gehouden)
6 hij heeft me al twee	24 (laat in) de ochtend	39 is allerlei snode plan-
keer een mep	25 'Stink je soms uit je	nen aan het smeden
gegeven	mond?'	40 idioot, breinloze,
7 Wat ik gesponnen	26 Hoe zit het met je	dummy
heb, is in de knoop	ingewanden, dat wil	41 boerenkinkel,
geraakt.	zeggen: heb je geen	pummel
8 Een Middelengelse	verstopping?	42 vrijer, hier:
kreet; hier:	27 Omdat mijn broers	huwelijkskandidaat
verdomme.	in het leger of het	43 die mij heel graag wil
9 borduren	klooster zitten, kan	hebben
10 steken	hij al zijn aandacht	44 met een koppig
11 Minder kinder-	op mij richten.	karakter
achtig? Ha!	28 ik moet zomen	45 hofsteden, hier: grote
12 bevrijd	naaien in de kamer	huizen in vergelijking
13 afspraak,	met het grote raam	met de omringende
overeenkomst	29 ik wou dat ik dat ook	boerderijen
14 ik hoef niet meer te	kon	46 onafzienbare
spinnen	30 niet meer dan	47 Ik ben van plan om
15 afgrijselijke	31 Mijn maag raakt	scheel te kijken en op
16 geweest, een kleine	ervan van streek.	mijn bord te kwijlen.
provincie	32 Heeft Perkin's geit al	48 tegenwerpen
17 vellen, hier: lams-	een klein geitje	49 hoewel ze getrouwd
velen waarvan	gebaard?	is met een onbeteke-
perkament, de voor-	33 hoefsmid	nende ridder
loper van ons papier,	34 brutaal gedrag	(edelman)
werd gemaakt	35 onvruchtbaar; hier:	50 die ambities heeft
18 toilet, in Birdy's tijd	zonder enige opwin-	om burgemeester te
een gat in de grond	ding of afleiding	worden

51 voorvaderen	heer en dame	botjes uit het riet dat
52 in de avond	Aislinn, het is mij	we als vloerbedek-
53 zijn kin was puntig	een eer uw huis te	king in onze zaal
als een scherpe bijl	bezoeken en kennis	hebben.
54 brokaat, dus: met	te maken met de	62 mijn grijs waaruit
draad geborduurd	maagd (het meisje).'	een tand leek te
55 hermelijn, ook toen	58 een code, een	ontbreken
al een heel duur	geheimtaal	63 verloving
soort bont	59 zijn neus was	64 op kruistocht
56 fluwelen	verstopt	65 eerbaar
57 Hij is verkouden.	60 roet	66 dwaas
Wat hij eigenlijk zegt	61 Ik versierde mijn	67 heidenen
is: 'Goedemiddag,	haar met muizen-	

1 Basisopdracht

Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 3, paragraaf 4 (*Verhaalfiguren*). Beantwoord daarna de volgende vragen, waarbij je de twee dagboekfragmenten vergelijkt.

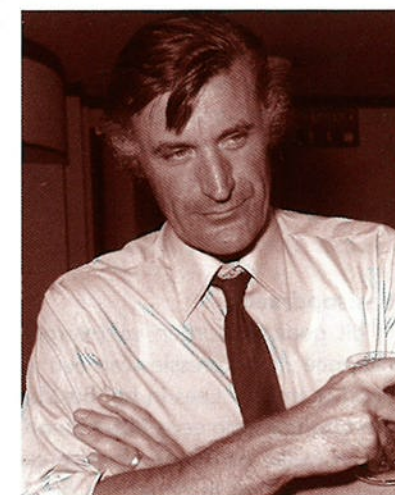
- Welke verhaalfiguur wordt wat jou betreft het best neergezet? Leg je antwoord uit.
- Welke van de twee vertellers heeft het meeste/beste zelfinzicht? Waarom vind je dat?
- In welk dagboek kun je je het best inleven? Waarom?

2 Extra opdracht

Zoek en lees een Engelstalige roman, die is gebaseerd op een dagboek. Maak daarvan een verslag, waarbij je je houdt aan model 5d, *Technisch leesverslag van een verhaal of roman*, uit het Basisboek afdeling 3. Overleg met je leraar of lerares of je dit in het Engels doet.

Gedichten

De Engelse dichter Ted Hughes is onder andere beroemd geworden met zijn rake observaties van (wilde) dieren. In veel van zijn gedichten is de relatie tussen de mens en de natuur een thema. Daarin worden dieren vaak afgeschilderd als getrouwer aan hun instincten en hun aard, en daardoor oprechter dan mensen. In 1975 besloot Hughes een jaar lang mee te werken op de kleine Noord-Engelse boerderij van zijn schoonvader. Hij hield dat jaar een dagboek in dichtvorm bij van zijn belevenissen.

Ted Hughes.

Foxhunt (27 December 1975)

- 1 Two days after Xmas, near noon, as I listen
The hounds behind the hill
Are changing ground, a cloud of excitements,
Their voices like rusty, reluctant ¹
5 Rolling stock ² being shunted ³.
The hunt
Has tripped ⁴ over a fox
At the threshold of the village. A crow in the fir ⁵
Is inspecting his nesting site, and he expostulates ⁶
10 At the indecent ⁷ din. A blackbird
Starts up its cat-alarm. The grey-cloud mugginess ⁸
Of the year in its pit ⁹ trying to muster ¹⁰
Enough energy to start opening again
Roars distantly. Everything sodden ¹¹. The fox
15 Is flying, taking his first lesson
From the idiot pack-noise, the puppyish whine-yelps ¹²
Curling up like hounds' tails, and the gruff military barkers:
A machine with only two products:
Dog-shit and dead foxes. Lorry engines
20 As usual modulating ¹³ on the main street hill
Complicate the air, and the fox runs in a suburb
Of indifferent ¹⁴ civilized noises. Now the yelpings
Enrich their brocade ¹⁵, thickening closer
In the maze of wind-currents. The orchards
25 And the hedges stand in coma. The pastures
Have got off so far lightly, are firm, cattle
Still nose hopefully, as if spring might be here
Missing out winter. Big lambs
Are organizing their gangs in gateways. The fox
30 Hangs his silver tongue in the world of noise
Over his spattering paws ¹⁶. Will he run
Till his muscles suddenly turn to iron,
Till blood froths his mouth ¹⁷ as his lungs tatter,
Till his feet are raw blood-sticks and his tail
35 Trails thin as a rat's? Or will he
Make a mistake, jump the wrong way, jump right
Into the hound's mouth? As I write this down
He runs still fresh, with all his chances before him.

Ted Hughes, *Moortown Diaries*.

- 1 met tegenzin
2 treinwagons en dergelijke
3 gerangeerd
4 is gestruikeld
5 naaldboom
6 protesteert
7 onfatsoenlijke
8 benauwende, drukkende atmosfeer
9 donkere kuil; hier: het jaar is in december op zijn donkerst
10 hier: bij elkaar rapen
11 heel erg nat, doordrenkt (van regen)
12 als het gekef van een jong hondje
13 Er komt een diepere toon als de vrachtwagens in een andere versnelling overschakelen.
14 onverschillige
15 Hier: het gekef van de honden draagt bij aan het klanktapijt dat de dichter hoort.
16 met zijn poten, die modder doen opspatten
17 tot het bloed hem om de mond schuimt

3 Basisopdracht

In dit gedicht worden veel vergelijkingen gemaakt. De dichter probeert daarmee zijn impressies van een vossenjacht die dichtbij plaatsvindt beeldend te maken. Lees in het Basisboek afdeling 1, hoofdstuk 2, paragraaf 4 (*Beeldspraak*) nog eens. Maak daarna de volgende opdracht. Vul in het schema in welke vorm van beeldspraak je ziet in de gegeven regels van het gedicht en wat je denkt dat het beeld wil zeggen over de situatie (een parafrase).

Regels uit het gedicht	Vorm van beeldspraak	Dit beeld wil zeggen:
The hounds behind the hill Are changing ground, a cloud of excitements, (r. 2-3)	Vergelijking zonder voegwoord of voorzetsel.	De honden die je wel kunt horen maar niet zien (ze zijn nog achter de heuvel) klinken met hun opge- wonden geblaf als iets groots dat langzaam dich- terbij komt, zoals een wolk langzaam over een heuvel heen kan schuiven.
Their voices like rusty, reluctant rolling stock being shunted. (r. 4-5)		
The hunt Has tripped over a fox (r. 6-7)		
The grey-cloud mugginess Of the year in its pit trying to muster enough energy to start opening again Roars distantly. (r. 11-14)		
A machine with only two products: Dog-shit and dead foxes. (r. 19-20)		
Now the yelpings enrich their brocade, (r. 23-24)		
The orchards and the hedges stand in coma. (r. 25-26)		
Big lambs Are organizing their gangs in gateways. (r. 29-30)		
The fox Hangs his silver tongue in the world of noise Over his spattering paws. (r. 30-32)		

4 Basisopdracht

De dichter steekt zijn sympathie voor een bepaalde partij in *Foxhunt* niet onder stoelen of banken.

- a Welke partij heeft zijn sympathie? Leg uit waarom je dat denkt.
- b Hoe maakt hij duidelijk dat de andere partij hem niet sympathiek is? Citeer voorbeelden uit het gedicht.
- c Er zijn ook 'neutrale toeschouwers' te vinden in dit gedicht. Wie reken je daartoe en waarom?

5 Extra opdracht

- a De vossenjacht is in Groot-Brittannië een controversiële zaak. Voor- en tegenstanders nemen harde standpunten in. Zoek een ander gedicht dat over de vossenjacht gaat en vergelijk dat met *Foxhunt* van Ted Hughes. Geef aan welk gedicht voor jou het best het wezen van de vossenjacht weergeeft en waarom.
- b Maak van beide gedichten een leesverslag waarbij je nauwgezet de aanwijzingen volgt in afdeling 3 van het Basisboek bij model 5a, *Leesverslag van een gedicht (kort en uitgebreid)*. Overleg met je leraar of lerares of je het korte of uitgebreide leesverslag maakt, en of je dat in het Engels doet.

Toneel

Ian McEwan is een bekende Engelse schrijver, wiens romans *The Cement Garden* en *The Comfort of Strangers* inmiddels succesvol verfilmd zijn. In 1978 schreef hij een van zijn korte verhalen, *Solid Geometry*, in de vorm van een kort televisiespel. Vlak voor het voltooiën van het project werd de uitzending door de Engelse televisie afgezegd. McEwan vindt nog steeds dat zijn *screenplay* beter is dan het korte verhaal, omdat het duidelijker wisselt tussen de drie werelden van een wiskundig congres in Wenen in de jaren zeventig van de 19e eeuw, de conversaties zoals opgetekend in dagboeken van iemand in Engeland in 1875 en de belevenissen van diens achterkleinzoon, Albert, in 1975.

Albert is gefascineerd door de wereld waarin zijn overgrootvader leefde en trekt zich elke dag meer terug op een kamertje met de dagboeken. Dat leidt tot hevige conflicten met zijn vrouw, Maisie. Hij is razend omdat zij een erfstuk van zijn overgrootvader kapot heeft gegoooid, en zint op wraak. Albert wil de dagboeken van zijn overgrootvader publiceren, en stuit bij het lezen ervan op een merkwaardig experiment. Overgrootvader heeft na het lezen van het verslag van dat experiment (tijdens dat congres in Wenen) geconcludeerd dat een wiskundige, Hunter, blijkbaar het vlak zonder oppervlak heeft ontdekt. Een vlak zonder oppervlak betekent dat iets niet (meer) zichtbaar is, ofwel verdwenen is. In het volgende fragment zien wij Hunter, overgrootvader en Albert alledrie experimenteren met het vlak zonder oppervlak. Als het fragment begint, heeft Hunter net, voor de ogen van de deelnemers aan het congres, een ingewikkeld soort bloem van papier gevouwen die vervolgens na een laatste handeling letterlijk verdwijnt.

Solid Geometry

1 (Scene) 35 Conference Hall

All the mathematicians ¹ stare at Hunter. We take a close look at their faces. In each one we see an almost imperceptible ² flickering ³ and trembling, a tension of mounting fury ⁴ expressed in total silence. Finally, one ⁵ thin gasp ⁵ escapes, and then another.

Mathematician: (close to apoplexy⁶). How ... dare you, sir! How dare you insult the dignity ⁷ of this assembly ⁸ with a worthless conjuror's trick ⁹. (murmurs of assent ¹⁰) You should be ashamed, young man, thoroughly ashamed.

With the exception of the servants who stand stiffly to attention with the refreshments, and of Goodman, the young American, the whole room now erupts ¹¹. The mathematicians advance on Hunter shaking their fists, shouting insults and threats. Some bang the table in fury, others rip up conference papers. An old man reaches Hunter, stands on tip-toe to shake his fist under Hunter's nose and drops to the floor clutching at his heart ¹².

Hunter remains perfectly still – a faint smile ¹³. Then at last he raises his hand, the mathematicians fall silent immediately. Under all this rage, they long desperately for an explanation ¹⁴.

Hunter: Gentlemen, your concern ¹⁵ is quite understandable. Therefore I will effect another proof, ¹⁶ the ultimate proof ¹⁷ for which I require ¹⁸ the services of an assistant.

(Silence. Goodman steps forward.)

Goodman: Stephen Goodman, Harvard, at your disposal ¹⁹, sir.

Hunter: Thank you. Now ...

(Hunter strides through the crowd. Goodman walks behind him; the rest follow more slowly.)

Hunter: I want you to take these papers with you when you return to England ...

Goodman: But I ...

Hunter: Keep them with you until I come to collect them, or you hear of my whereabouts ²⁰.

Goodman: But I am returning to the United States ...

(Hunter has turned to examine a couch and does not hear.)

Hunter: Now I shall place myself face downwards here. When my legs are raised you will take my ankles in your left hand and with your right ...

Long shot. The mathematicians are gathering round the couch.

Hunter gives his instructions to Goodman. Hunter removes his jacket and shoes and loosens his collar. He lies on the couch and with Goodman's help puts his body through a series of contortions ²¹. These must seem improbable ²² – use tight close-ups and other people's legs! Goodman begins to pass Hunter's legs through the hoop ²³ Hunter has made behind his back with his arms. As he does so, Hunter disappears bit by bit. The mathematicians are stunned ²⁴.

(Scene) 36 Great-grandfather's Study

Great-grandfather: (standing, excited). And you have those papers, Maxwell!

Maxwell: (sleepily) I've had them for over a year now. I've written to the University at Edinburgh but the authorities there are not helpful. They say Hunter is on extended leave ²⁵, and they will not divulge his address ²⁶.

Great-grandfather: I insist ²⁷ you send for those papers immediately. I must see them.

Maxwell: It's late, my friend. I will have them brought to you in the morning, I promise you. (Yawning) But be warned, I've been through those papers myself a number of times and there is simply no sense to be had of them.

Great-grandfather: You underestimate ²⁸ me.

Maxwell: If there is anything there I am certain you are the man to find it. I've a strong suspicion though that Goodman was playing a practical joke on me ²⁹. It could be his father put him up to it. Yes ... paying off an old score ³⁰, or ... well ... you simply cannot trust Americans.
(Maxwell falls asleep. Great-grandfather paces the study.)

(Scene) 37 Great-grandfather's Study

Great-grandfather sits at his desk writing in his journal. Behind him
Maxwell sleeps.

(Scene) 38 Great-grandfather's Study, morning

Great-grandfather is at his desk surrounded by pages of Hunter's thesis. He copies symbols on to the pages of the diary. Holding those symbols, we dissolve ³¹ to Albert's Study.

(Scene) 39 Albert's Study

Albert Slowly turns the pages of the diary. Each page is crammed ³² with mathematical calculations ³³. At the bottom of one page he reads the words, 'dimensionality is a function of consciousness ³⁴. He turns more pages. More calculations. Then he reads, 'It disappeared in my hands!' On the next page a set of paper folding drawings, each one numbered in succession ³⁵. On another page is a set of numbered yoga positions. He stands suddenly. His chair tips over behind him.

Cut to Albert rummaging ³⁶ through a drawer for a compass and a steel ruler. Cut to Albert sharpening a pencil to a very fine point. Albert has cleared a large space on his desk. He has arranged the steel ruler, compass and a Stanley knife neatly to one side of a clean sheet of paper. He consults ³⁷ the diary, makes a measurement and trims the paper ³⁸. Albert stands on the far side of his study contemplating ³⁹ the paper flower' on his desk. It is surrounded by shreds of paper.

Albert at his desk. Holding the flower, he consults the diary. He uses his thumbs to push the flower inside out. Nothing happens. Albert gasps, screws the flower up and hurls it at the floor. We see then ten similar ⁴⁰ screwed up paper flowers.

(Scene) 40 Hall, outside the Closed Door of Albert's Study

Maisie, dressed in overcoat and thick scarf, pushes open the door. She sees, as we do, Albert staring at his empty hands. Maisie takes a couple of steps into the room.

(Scene) 41 Albert's Study

Albert is too absorbed and does not look up.

Maisie: What are you doing?
Albert: (Starts. He picks up the broken piece of jar. He stares at Maisie with growing resentment ⁴¹.)

Albert: Why did you do it?
Maisie: Albert! You haven't been sitting there all afternoon thinking about that. (She stands by Albert's desk.) What happened to it anyway? Did you eat it?

Albert: I buried it in the garden.
Maisie: (kneeling by Albert's chair) Listen love, I really do feel bad about what happened and I'm sorry. I just sort of did it before I knew what was happening. One second it was in my hands, and the next I know it was important to you and I am really sorry, really I am. Will you forgive me?

Albert: (hesitates, then smiles) Yes, of course I forgive you, Maisie.
(...)

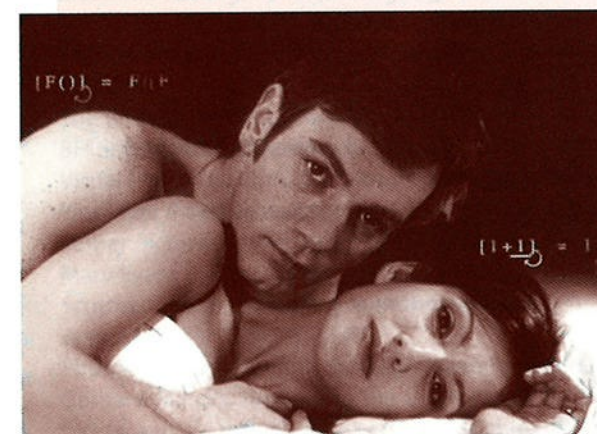
(Scene) 47 Great-grandfather's study

Great-grandfather sways slightly before the empty settee.

Great-grandfather: Maxwell, where are you? Maxwell?

Credits, fade out (end of play).

Ian McEwan, *The Imitation Game*.

Scène uit het screenplay van *Solid Geometry*.

- 1 wiskundigen
2 bijna onzichtbare, onwaarneembare
3 trilling
4 oplopende woede
5 een zachte zucht
6 zo boos dat hij bijna een beroerte krijgt
7 waardigheid
8 bijeenkomst; hier: alle mensen die hier zijn komen kijken
9 het kunstje van een goochelaar
10 geroezemoes van de mensen die het ermee eens zijn
11 ontploft; hier: iedereen begint opens luid mee te praten
12 hij grijpt naar zijn hart, misschien krijgt hij hier wel een hart-aanval
13 vage glimlach
14 ze verlangen wanhopig naar een uitleg van wat ze gezien hebben
15 zorg
16 daarom zal ik voor nog een bewijs zorgen
17 het uiteindelijke, beslissende bewijs
18 (ik) heb nodig
19 tot uw beschikking
20 tot je hoort waar ik me bevind
21 ingewikkelde (en ongemakkelijke) verbuigingen, als van een turner
22 ongeloofwaardig, onaannemelijk
23 hoepel, cirkelvormig figuur
24 verbijsterd, met stomheid geslagen
25 met langdurig verlof
26 zijn adres prijsgeven, zeggen waar hij uithangt
27 sta erop
28 onderschat
29 ik dacht dat Goodman me voor schut probeerde te zetten
30 misschien probeerde hij een oude rekening te vereffenen
31 het beeld vervaagt, als het weer zichtbaar wordt, zijn we in Alberts werkkamer
32 compleet bedekt, volgepropt
33 berekeningen
34 Dimensies zijn een functie van bewustzijn, simpel gezegd: of iets hoog, plat, diep, breed enzovoort is, hangt af van wat we ervan denken.
35 volgorde
36 Hij zoekt in de la, haalt de boel overhoop omdat hij iets zoekt.
37 raadpleegt
38 Hij meet iets op en knipt daarna het papier tot de juiste maat.
39 overdenken; hier: hij kijkt ernaar en denkt erover na
40 dezelfde, eendere
41 Hij neemt haar iets ontzettend kwalijk, steeds meer.

6 Basisopdracht

Lees de fragmenten van *Solid Geometry* zorgvuldig door. Zoals je ziet, ontbreken er zes scènes. In die scènes vinden enkele experimenten met het 'vlak zonder oppervlak' plaats.

- a Geef in het schema aan wat er volgens jou gebeurt als mensen uit het stuk gaan experimenteren met het vlak zonder oppervlak.
b In het geval van Albert: denk je dat hij het experiment met een lichaam ook uitvoert, en zo ja, hoe en waarom?

	Hunter	Great-grandfather	Albert
Experiment met de papieren bloem			
Experiment met een lichaam			

7 Extra opdracht

Zoek het verhaal *Solid Geometry* van Ian McEwan (in zijn bundel *First Love, Last Rites*) op. Vergelijk het einde van het verhaal met het hiervoor gegeven fragment uit de filmversie.

- a Wat zijn de verschillen? Wat zijn de overeenkomsten?
b Welke vorm heeft jouw voorkeur en waarom?
c Maak een kort leesverslag van je bevindingen waarbij je de aanwijzingen volgt in afdeling 3 van het Basisboek bij model 5c, *Leesverslag van een verhaal of roman (verwerkingsversie)*. Overleg met je leraar of lerares of je dat in het Engels doet.

Illustratieverantwoording

Illustratie omslag: Nanette Hoogslag, Amsterdam

Beeldresearch: B en U International Picture Service, Diemen

Foto's:

The Bridgeman Art Library, Londen p. 10, 58
BFI Stills, Posters & Designs, Londen p. 31, 43
Visual Photo Design/B & U International Picture Service, Diemen p. 21
East West Players, Los Angeles p. 51
Turner Pictures/Nederlander Film/The Kobal Collection, Londen p. 65
Mary Evans Picture Library p. 17
Scottish Screen, Glasgow p. 81
James Swinson, Londen p. 49
Photo Karl Hugh/© Utah Shakespearean Festival 1999 p. 32
Gerhard Marcks, Orpheus in the Underworld, No. 6 from the Orpheus Series, 1948/
Gift of Jean Paul Slusser/University of Michigan Museum of Art p. 58

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Bronvermelding

Voorwerk

- Jeff Lynne, *Eldorado*. Finale in: *Eldorado: A Symphony*, The Electric Light Orchestra 1974.

Hoofdstuk 1

- Anoniem, *I have a young sister*. In: F. Kermode en J. Hollander (ed.), *Oxford Anthology of English Literature Volume 1*, New York 1973. Tekstaanpassingen C. Burghout.
- Ray Bradbury, *The Smile* (1952). In: *Classic Stories 2*, Bantam Books, New York 1990.
- Gwendolyn Brooks, *We Real Cool*. In: *The World of Gwendolyn Brooks*, Harper & Row, New York 1971.
- Robert Coover, *The Babysitter*. In: *Pricksongs and Descants (short fictions)*, E.P. Dutton, New York 1969.
- John Gay, *The Beggar's Opera*. In: F. Kermode en J. Hollander (ed.), *Oxford Anthology of English Literature Volume 1*, New York 1973.
- Brian Patten, *A Blade of Grass*. In: *Love Poems*, HarperCollins, Londen 1991.
- Willy Russel, *Educating Rita*. In: *LOVK Drama Library No. 89*, Utrecht 1990.

Hoofdstuk 2

- Alfred, Lord Byron, *We'll Go No More A Roving*. In: F. Kermode en J. Hollander (ed.), *Oxford Anthology of English Literature Volume 1*, New York 1973.
- Wendy Cope, *Some More Light Verse*. In: *Serious Concerns*. Faber and Faber, Londen 1992.
- Ian Rankin, *Beggar's Banquet*, Orion, Londen 2002.
- William Shakespeare, *A Midsummer Night's Dream*. Op cd-rom: *Corel's Complete Works of William Shakespeare*.

Hoofdstuk 3

- Gina Berriault, *The Stone Boy*. In: *The Infinite Passion of Expectation*, North Point Press, San Francisco, California 1982.
- Roger McGough, *Snipers*. In: *The Mersey Sound*, revised edition. Penguin Books, Harmondsworth 1967.
- Steve Jones, *Eddie*. Ontleend aan website: <http://www.radioafrica.co.uk/lyrics.htm>.
- Wakako Yamauchi, *And The Soul Shall Dance*. In: Carley Rees Bogarad and Jan Zlotnik Schmidt, *Legacies*. Brace and Company, Harcourt 1995.

Hoofdstuk 4

- Anoniem, *John Barleycorn Must Die*. Folksong, ontleend aan website <http://www.contemplator.com/folk5/jbcom.html>
- Carel Burghout, naar: *Orpheus and Euridyce*.
- Ted Hughes, *Season Songs*. Faber and Faber, Londen, 1985.
- Pauline Melville, *Shape Shifter*. Picador, Londen, 1991.
- Doug Tanoury, *Orpheus in O'Hare*. Ontleend aan website: <http://www.funkydogg-publishing.com/Chicagopoems.htm>
- Tennessee Williams, *Orpheus Descending*, Four Plays. Signet Classic, New York 1976.

Hoofdstuk 5

- Meg Cabot, *The Princess Diaries*. Macmillan, Londen 2001.
- Karen Cushman, *Catherine Called Birdy*. Harper Trophy, New York 1994.
- Ted Hughes, *Moortown Diaries*. Faber and Faber, Londen 1989.
- Ian McEwan, *Solid Geometry*. In: *The Imitation Game*. Cape, Londen 1981.